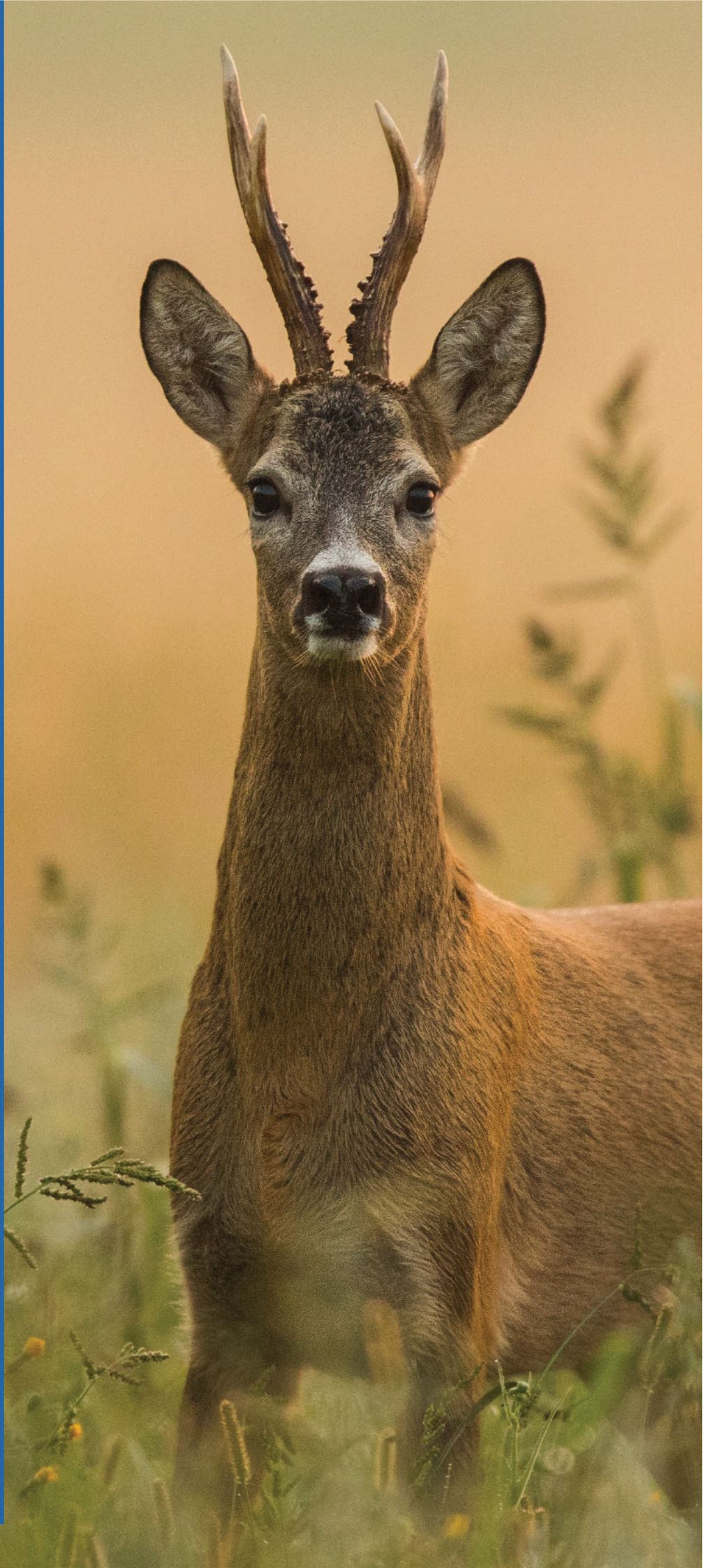

**WERKPLAN
REEËNBEHEER
2026 - 2027**

**Adaptive Impact Management
in de provincie Flevoland**

faunabeheereenheid
FLEVOLAND

COLOFON

*Werkplan reeënbeheer 2026-2027,
Adaptive Impact Management in de provincie Flevoland
d.d. 12-3-2026*

Postadres
Albert Einsteinweg 4
8218 NH Lelystad

Telefoon
0320 70 50 00

E-mail
info@fbeflevoland.nl

Internet
www.faunabeheereenheid.nl/flevoland

Redactie
[REDACTED] - Faunabeheereenheid Flevoland
[REDACTED] – Natuurlijk! Fauna-advies

Vormgeving en opmaak
Natuurlijk! Communicatie

1	INLEIDING	4
2	KORTE OMSCHRIJVING VAN HET AIM-PROCES	6
2.1	Het proces van AIM in Faunabeheer	6
2.2	De stakeholders	7
3	DE PROBLEEMDEFINITIES	10
4	DOELSTELLINGEN	11
4.1	Verkeersveiligheid	11
4.2	Bosverjonging	11
4.3	Wilde flora en fauna	12
4.4	Dierenwelzijn	12
5	DE TOOLBOX	14
6	HET WERKPLAN	18
6.1	Knelpunten rijkswegen	27
6.2	Provinciale wegen	36
6.3	Gemeentelijke wegen	39
6.4	Overige maatregelen wegen	45
6.5	Bosverjonging / flora en fauna	48
6.6	Een maximum quotum voor het seizoen 2025-2026	50
6.7	Potentiële afschotgebieden	52
6.8	Resumé plan van aanpak 2025-2026	52
7	DE MONITORING	56
7.1	Inzicht in effectiviteit	56
7.2	Feedbackloop	56
7.3	Respons op onzekerheid	56
7.4	Ondersteuning van besluitvorming	56
7.5	Efficiënt gebruik van middelen	56
7.6	Verantwoording en transparantie	57
BIJLAGEN		
Bijlage 1.	Doelen Natuurbeheerplan Flevoland 2023	58
Bijlage 2.	Schematische en vereenvoudigde weergave van het AIM-proces	61
Bijlage 3.	Het relatiediagram van het ree in Flevoland	62
Bijlage 4.	Provinciale kaart met locaties van aanrijdingen met reeën in 2023	63
Bijlage 5.	Provinciale kaart met locaties van aanrijdingen met reeën in 2024	64
Bijlage 6.	In het eerste werkplan ingebrachte maatregelen naar stakeholder	65
Bijlage 7.	Schematische weergave afschotgebieden AIM Ree	67

VOORWOORD

Dit is het tweede jaarlijkse werkplan voor het reeënbeheer dat wordt uitgevoerd volgens het principe van Adaptive Impact management (hierna: AIM). Het plan heeft betrekking op de beheerperiode 2026-2027.

AIM is nog relatief nieuw in Nederland. Onze provincie was de eerste die dit proces toepast bij het beheren van reeën. In de afgelopen periode hebben we ervaren dat de bewustwording bij veel stakeholders is toegenomen en dat er meer aandacht is gekomen om het aantal aanrijdingen met deze diersoort te beperken. Staatsbosbeheer wenst een pilot begrazingsdrukmonitoring met betrekking tot haar bosverjongingsdoelstellingen te starten. Daarover gaan we komend jaar met elkaar in overleg. De stakeholders zijn dus bereid verantwoordelijkheden te nemen. Het vinden van budgetten om preventieve maatregelen te treffen kan een uitdaging zijn. Binnen organisaties spelen vaak andere (en mogelijk tegenstrijdige) belangen.

Voor de leden van de lokale jagersverenigingen was deze nieuwe werkwijze wennen. Delen van hun jachtvelden vallen buiten de afschotgebieden, waardoor het beheer als beperkt wordt ervaren. Niet alleen reeën buiten de jachtvelden, maar ook buiten de aangewezen zones vallen nu buiten het afschot.

Ook met het opstellen van dit tweede werkplan is de samenwerking tussen de stakeholders goed verlopen en was de sfeer positief. Het afgelopen beheerseizoen kon pas op 17 juli 2025 van start gaan. Na de voor ons gunstige uitspraak van de meervoudige kamer van de Rechtbank Midden-Nederland op 25 maart 2025, besloot het bestuur van de FBE Flevoland om een apart faunabeheerplan voor het ree op te stellen en de werkplannen daarop te baseren. Dit kostte tijd, waardoor de beheerperiode met drie en een halve maand werd verkort. Des te positiever is dat met de genomen maatregelen de doelstelling qua verkeersveiligheid desalniettemin is gehaald. Het doel voor het eerste jaar was een vermindering van 5% van het aantal aanrijdingen met reeën ten opzichte van het referentiejaar 2023 (389 aanrijdingen), oftewel een streefaantal van maximaal 370 aanrijdingen. Dat is gelukt met 359 aanrijdingen in 2025.

De periode vanaf medio juli tot het moment van schrijven van dit plan is te kort om al effecten te kunnen waarnemen qua bosverjonging en qua wilde flora en fauna. Met de meerjarige begrazingsdruk-pilot wil Staatsbosbeheer daar meer inzicht in krijgen.

Aan het verbeteren van het dierenwelzijn van het ree wordt voortdurend gewerkt. Het valwildteam van FBE Flevoland reageert snel op meldingen van de meldkamer politie en verlost indien nodig gewonde dieren uit hun lijden. Daarnaast hebben jachthouders de mogelijkheid ernstig gewonde en zieke reeën in hun jachtveld met het geweer te doden. In zulke gevallen kan de jachthouder extra vervangend afschot aanvragen.

Dit werkplan is door het FBE-bestuur vastgesteld op 12 maart 2026 en dient als onderbouwing voor de aanvraag van de jaarlijkse omgevingsvergunning voor het doden van het ree vanaf 1 april 2026 tot 1 april 2027.

1 INLEIDING

Met het AIM-proces richten we ons niet meer op aantalsgericht beheer, maar op de problemen en de maatregelen die moeten worden ingezet om de gewenste effecten te bereiken, zoals omschreven in het rapport 'Alternatieve benaderingen populatiebeheer en draagkracht', van Groot Bruinderink, Schoon en Boerema in opdracht van BIJ12.

Het doel van AIM in het faunabeheer is om een duurzame balans te vinden tussen het behoud van dierpopulaties, het minimaliseren van conflicten met menselijke activiteiten en het bevorderen van biodiversiteit. Deze aanpak vraagt om samenwerking tussen de stakeholders waarbij participatie, consensus en monitoring centraal staan.

Het AIM is een dynamisch aanpak gericht op de complexiteit en onzekerheden van het faunabeheer. De groep stakeholders heeft een stappenplan doorlopen om te komen tot een effectiever, duurzamer, inclusiever faunabeheer dat beter is afgestemd op de behoeften van zowel de natuur als de samenleving. Naast het nemen van mitigerende maatregel zetten we tegelijkertijd afschot van het ree in om onze doelen te bereiken, waarbij afschot een middel is om onze doelen te bereiken. In hoofdstuk 2 wordt het AIM-proces omschreven en hoe we het in Flevoland aanpakken.

In hoofdstuk 3 en 4 zijn de probleem- en doelstellingen uitgeschreven die door de stakeholders gezamenlijk zijn overeengekomen. Deze zijn onveranderd gebleven.

Vanuit hun eigen rol en visie hebben alle stakeholders, onder leiding van de FBE Flevoland en begeleidt door Natuurlijk! Fauna-Advies, aangegeven welke middelen ingezet zouden kunnen worden om de doelstellingen te kunnen behalen. Deze middelen zijn gebundeld tot een toolbox en opgenomen in hoofdstuk 5.

De finale afweging van de inzet van mitigerende maatregelen, het feitelijke werkplan, is opgenomen in hoofdstuk 6. Afschot maakt daar onderdeel van uit. Dat betekent dat afschot dus niet pas als laatste redmiddel aan de orde hoeft te komen.¹

In hoofdstuk 7 is de monitoring geschetst. Monitoring helpt te bepalen of de genomen maatregelen de gewenste effecten hebben. Als de resultaten afwijken van de doelen, kan tijdig worden bijgestuurd. Dat kan met een nieuwe aanvraag Omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit voor de volgende beheerperiode.

Zie voor het relatiediagram ree bijlage 3 en voor de ingebrachte maatregelen per stakeholder bijlage 6.

¹ Z e U tspraak ECLI:NL:RBMNE:2025:1242, de beoorde ng door de rechtbank onder 24.

2 KORTE OMSCHRIJVING VAN HET AIM-PROCES

Adaptive Impact Management (AIM) is een dynamische aanpak die is gericht op de complexiteit en onzekerheden van faunabeheer. Dierpopulaties zijn letterlijk en figuurlijk voortdurend in beweging door natuurlijke processen, menselijke invloeden en klimaatverandering. Traditionele, statische beheermethoden schieten vaak tekort in het effectief reageren op deze dynamiek. AIM biedt een flexibele oplossing door maatregelen continu te evalueren en aan te passen aan veranderende omstandigheden.

De tot nu toe gebruikte modellen richtten zich ook op andere doelen dan die vanuit de wet werden aangegeven, zoals het behalen van een doelstand. Met het AIM-proces richten we ons niet meer op aantalsgericht beheer, maar op de problemen en de maatregelen die moeten worden ingezet om de gewenste effecten te bereiken.

Het doel van AIM in faunabeheer is om een duurzame balans te vinden tussen het behoud van diersoorten, het minimaliseren van conflicten met menselijke activiteiten, en het bevorderen van biodiversiteit. Deze aanpak vraagt om samenwerking tussen stakeholders waarbij participatie, consensus en monitoring centraal staan.

2.1 Het proces van AIM in Faunabeheer

1. Probleemdefinitie en doelen stellen

- Het proces begint met het definiëren van de specifieke uitdagingen in het beheer van een bepaalde diersoort.
- Doelen worden meetbaar en concreet opgesteld.

2. Monitoring en dataverzameling

- Betrouwbare gegevens over de populatiedynamiek, leefgebied, en menselijke interacties worden verzameld.
- Indicatoren, zoals populatiegrootte, incidenten en biodiversiteit, worden vastgesteld om succes te meten

3. Ontwikkeling van flexibele strategieën

- Op basis van de data worden strategieën ontwikkeld die inspelen op specifieke uitdagingen.
- Plannen blijven bewust flexibel om in te spelen op nieuwe inzichten.

4. Implementatie en participatie

- De maatregelen worden uitgevoerd met actieve betrokkenheid van belanghebbenden. Denk hierbij aan terreinbeherende organisaties die maatregelen nemen om schade te voorkomen, of wegbeheerders die verkeersveiligheidsmaatregelen implementeren.

5. Evaluatie en bijsturing

- Het succes van de genomen maatregelen wordt geëvalueerd op basis van de vastgestelde indicatoren.
- Waar nodig worden strategieën aangepast.

Door AIM toe te passen, wordt faunabeheer niet alleen effectiever, maar ook duurzamer, inclusiever en beter afgestemd op de behoeften van zowel de natuur als de samenleving.

Lerend beheren komt tot stand op basis van een verbetercyclus. Hiervoor wordt de PDCA-cyclus aanbevolen.

PDCA staat voor Plan-Do-Check-Act en valt uiteen in vier fasen²:

1. **Plan:** in de Plan-fase wordt het beheerplan opgesteld;
2. **Do:** in de Do-fase wordt het in het beheerplan geformuleerde faunabeheer uitgevoerd;
3. **Check:** in de Check-fase wordt vervolgens gekeken wat het effect/de effecten is/zijn van het uitgevoerde faunabeheer;
4. **Act:** in de Act-fase wordt het faunabeheer op basis van de gegevens zo nodig opnieuw vormgegeven, waarna er een nieuwe cyclus kan worden opgestart.

Deze PDCA-cyclus staat ook bekend als de Deming-circle en is gericht op continue verbetering van het proces en de resultaten daaruit. Leidend daarbij zijn in ieder geval de doelen uit het Natuurbeheerplan Flevoland 2023, zie bijlage 1.

Het koppelen van de inzet van populatiebeheer vergt derhalve wel een continue monitoring van zowel doelstellingen als populatieontwikkeling. In de praktijk betekent dit dat in het kader van het lerend beheren op regelmatige basis moet worden gemonitord op de effecten op de na te streven doelen.

Er moet tenminste gemonitord worden op de doelen zoals genoemd in het 'Faunabeheerplan ree 2025-2028' (FBP Ree). Genoemde monitoring is een verantwoordelijkheid van de (weg)beheerders.

2.2 De stakeholders

Stakeholders of belanghebbenden zijn binnen het AIM gedefinieerd als diegenen die invloed hebben óp het probleem of beïnvloed worden dóór het probleem. Van hen wordt participatie en consensus verwacht.

Land- en tuinbouworganisatie (hierna: LTO)

Het is bekend dat reeën landbouwschade kunnen veroorzaken, met name aan bloembollen (vraatschade, verspreiding ziektekiemen), aan fruitbomen (vraat- en veegschade) en aan vollegrondsgroenten (vraatschade en vertrapping). Door het ontbreken van voldoende faunaschadegegevens kan LTO, als vertegenwoordiger van ondernemers in de land- en tuinbouwsector, niet meer als stakeholder worden aangemerkt. Er is immers te weinig bewijs dat LTO in de provincie Flevoland door het probleem wordt beïnvloed.

In 2025 is door de grondgebruikers geen verzoek voor een taxatie van landbouwschade veroorzaakt door het ree bij BIJ12 ingediend. Vanaf november 2024 kunnen grondgebruikers gratis een taxatie van faunaschade aanvragen zonder in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming in de schade. Deze gegevens kunnen we gebruiken als onderbouwing voor beleid. Ook daarvoor is geen aanvraag ingediend. In ons digitale faunaregistratiesysteem hebben in 2025 vier agrariërs diverse meldingen van faunaschade (bloembol, tarwe, nieuw ingezaaid grasland en groenbemester) veroorzaakt door het ree gemeld. Geen van hen heeft dat doorgezet in een aanvraag voor een incidentele vergunning om middels afschot landbouwschade te beperken. Ook anderen hebben niet een dergelijk verzoek bij de FBE ingediend.

De twee schadegevallen van 2023 (een schadegeval is getaxeerd, maar niet uitgekeerd. Het tweede geval is na beoordeling van het bezwaarschrift toegekend en uitbetaald) worden niet als voldoende onderbouwing beoordeeld om generiek afschot van reeën op landbouwgronden toe te staan.

² Een schematische en vereenvoudigde weergave van het AIM proces staat in bijlage 2.

Rijksvastgoedbedrijf

Het Rijksvastgoedbedrijf (hierna: RVB) beheert de gebouwen en gronden van de Rijksoverheid en Defensie.

Defensie gaat een nieuwe kazerne voor ondersteunende eenheden bij de Spiekweg in Zeewolde bouwen. Dit is besloten in december 2025. Door deze plannen heeft het RVB invloed op het probleem, aangezien het zeer waarschijnlijk is dat er een raster aan de Spiekweg zal worden aangelegd om mensen buiten het terrein te houden. Defensierasters zijn naast menswerend ook vaak hertenkerend. Echter zal de bouw van de kazerne niet gedurende de periode van dit werkplan starten. Vooral nog wordt het RVB daarom niet als stakeholder aangemerkt.

Overzicht van stakeholders

De stakeholders van dit werkplan bestaan uit vertegenwoordigers van de terreinbeherende organisaties, de wegbeheerders, een dierenwelzijnorganisatie, de wildbeheereenheden (hierna WBE's). De FBE Flevoland is eindverantwoordelijk en wordt bijgestaan door een aantal adviseurs. De stakeholders van dit werkplan zijn:

Organisatie

Rol

Terreinbeherende organisaties:

Staatsbosbeheer
Flevo-landschap³

beheerder van natuurgebieden
beheerder van natuurgebieden (ook namens Natuurmonumenten)

Wegbeheerders⁴:

Rijkswaterstaat (hierna: RWS)
De provincie Flevoland
De gemeente Almere
De gemeente Dronten
De gemeente Lelystad
De gemeente Noordoostpolder
De gemeente Zeewolde

wegbeheerder van A-wegen en de N50 in Flevoland
wegbeheerder van N-wegen
wegbeheerder lokale wegen en beheerder van natuurgebieden
wegbeheerder lokale wegen en beheerder van natuurgebieden
wegbeheerder lokale wegen en beheerder van natuurgebieden
wegbeheerder lokale wegen en beheerder van natuurgebieden
wegbeheerder lokale wegen en beheerder van natuurgebieden

Dierenwelzijnsorganisatie:

De Dierenbescherming

strijdt tegen dierenleed en bevordert dierenwelzijn

Uitvoerders:

De Wildbeheereenheid Noordoostpolder
De Wildbeheereenheid Oostelijk Flevoland
De Wildbeheereenheid Zuidelijk Flevoland

coördinator reeënbeheer in de Noordoostpolder
coördinator reeënbeheer in oostelijk Flevoland
coördinator reeënbeheer in Zuidelijk Flevoland

Adviseurs:

Provincie Flevoland
Natuurlijk! Fauna-advies

adviseur Omgevingswet en provinciaal beleid
begeleider AIM-proces

Eindverantwoording:

FBE Flevoland

coördineert de uitvoering van faunabeheer en verenigt belangen van stakeholders in het AIM-proces

³ Flevoland wordt niet meer door Staatsbosbeheer vertegenwoordigd en is daarom als stakeholder toegevoegd.

⁴ In de Gemeente Urk vinden geen of heel beperkt aantal wegen met reeën plaats en is derhalve niet aangemerkt als stakeholder.

Het ree en de biodiversiteit zijn door de groep ook als stakeholder benoemd. Aangezien zij als niet-menselijk entiteit geen stem hebben worden ze respectievelijk vertegenwoordigd door de Dierenbescherming en Staatsbosbeheer

De stakeholders zijn na het vaststellen van het eerste werkplan tweemaal bijeengekomen.

In het relatiediagram in bijlage 3 zijn indicatoren opgenomen die niet (of indirect) beïnvloedbaar zijn ten opzichte van de populatie ree in Flevoland: het seizoen, de woningbouw, de verandering van de habitat, klimaatverandering en predatie door de wolf. Andere indicatoren zijn wel beïnvloedbaar. Dat zijn: de bos- en natuurbouw, in het wild levende grote hoefdieren, de vos, het verkeer en afschot. Toerisme en de infrastructuur zijn deels beïnvloedbaar. Het diagram is ongewijzigd gebleven.

3 DE PROBLEEMDEFINITIES

De stakeholders hebben het AIM-proces doorlopen en in dit kader vooraf en ten behoeve van dit werkplan gezamenlijk de probleemdefinities gedefinieerd.

In het AIM-proces zijn een viertal in de wet genoemde belangen geïdentificeerd die worden geschaad door het ree, of zijn gedrag:

1. de veiligheid van weggebruikers (verkeersveiligheid valt onder het belang van de openbare veiligheid)
Art. 8.74I lid 1 onderdeel b sub 3 Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl);
2. voorkomen of bestrijden van onnodig lijden (afhandeling aangereden dieren)
Art. 8.74I lid 1 onderdeel b sub 9 Bkl;
3. de belangen van de grondgebruikers (voorkomen van belangrijke schade aan gewassen en bossen)
Art. 8.74I lid 1 onderdeel b sub 2 Bkl en art. 8.74I lid 1 onderdeel sub 7 Bkl;
4. het voorkomen van schade of overlast (waaronder het voorkomen van schade en overlast van automobilisten bij een aanrijding)
Art. 8.74I lid 1 onder b en onderdeel sub 7 Bkl;
5. het beschermen van wilde flora of fauna, of de instandhouding van natuurlijke habitats
Art. 8.74I lid 1 onderdeel b sub 1 Bkl.

Voor de uitwerking van de probleemdefinities wordt verwezen naar het FBP Ree waarin ze in detail staan beschreven en zijn als zodanig niet opgenomen in dit werkplan. Wel zijn de beheerdoelen uit het FBP integraal overgenomen in dit werkplan.

4 DOELSTELLINGEN

Van iedere probleemdefinitie heeft de groep stakeholders in 2024 de doelstellingen bepaald en SMART⁵ gemaakt. Alle doelstellingen uit het eerste werkplan komen in dit werkplan ongewijzigd terug.

4.1 Verkeersveiligheid

Het over de periode (circa 4 jaar) van het 'Faunabeheerplan ree 2025-2028' verminderen van het aantal aanrijdingen met reeën tot 80% van het aantal geregistreerde aanrijdingen met reeën in 2023, zijnde 389 reeën. In casu betekent dit een verlaging van het aantal aanrijdingen tot circa 310 aanrijdingen eind 2028. Deze verlaging zal progressief getrapd verlopen.

De verlaging zal getrapd worden bereikt: 1^e jaar 5% minder (i.c. 370 aanrijdingen), 2^e jaar 10% minder (i.c. 350 aanrijdingen), het 3^e jaar 15% minder (i.c. 330 aanrijdingen) en in 2028 uiteindelijk 20% minder (i.c. 310 aanrijdingen). Dit geldt voor alle wegbeheerders in heel Flevoland tezamen.

Toelichting op de getrapte verlaging: mocht de doelstelling eerder worden behaald dan hierboven staat beschreven, dan betekent dat niet dat de uitvoering is afgerond. Een jaar voorafgaand aan het verlopen van het hieraan ten grondslag liggende faunabeheerplan zal er een evaluatie plaatsvinden en een nieuw faunabeheerplan worden opgesteld. Het nieuwe faunabeheerplan zal aansluiten op het vigerende faunabeheerplan.

4.2 Bosverjonging

Voor een goed functionerend en veerkrachtig bos is het nodig dat er jaarlijks voldoende bosareaal in verjonging wordt gebracht. Staatsbosbeheer hanteert daarvoor landelijk de richtlijn dat per jaar 1% van het bosareaal door middel van groepenkap of uitkap in verjonging wordt gebracht. Voor de gebieden van Staatsbosbeheer in de provincie Flevoland geldt dat over vier jaar 4% van het totale bosareaal in verjonging moet zijn in casu 400 hectare.

Staatsbosbeheer hanteert voor een geslaagde verjonging de volgende eisen:

- De verjonging mag niet uit één soort bestaan, omdat dit leidt tot kwetsbare monocultures. Een goede verjonging bestaat uit meerdere boomsoorten die elk een substantieel van de menging uitmaken. Het grootste aandeel van één soort mag niet groter zijn dan 80%. Bij voorkeur is het aandeel van de meest dominante soort niet groter dan 60%.
- De verjonging moet in multifunctioneel bos voor minimaal 70% bestaan uit productiesoorten.
- De verjonging heeft een minimale dichtheid van 5.000 stuks/ha.

Concreet doel van Staatsbosbeheer voor 31 december 2028 is dat:

- er op 20% van de verjongingsplekken (ca. 80 ha) een natuurlijke verjonging staat met een minimale dichtheid van 5.000 stuks/ha die bestaat uit minimaal 3 verschillende boomsoorten, waarbij het aandeel van één soort niet groter mag zijn dan 80%. Naast esdoorn komen in de natuurlijke verjonging minimaal twee van de volgende boomsoorten voor: eik, beuk, haagbeuk, linde, zoete kers, boswilg en ratelpopulier.
- er op 20% van de verjongingsplekken (ca. 80 ha) waar wel aanplant heeft plaatsgevonden geen wildbescherming meer nodig is, waarbij de vraat, schil, en veegschade aan de aanplant beneden de 20% (80% van de aangeplante bomen heeft geen schade) blijft.
- de jaarlijkse plant- en wildbeschermingskosten zijn teruggebracht van € 1.400.000 naar € 1.100.000 (gehanteerd prijspeil 2024)⁶.

⁵ SMART staat voor Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

⁶ 20% reductie van de totale kosten voor planten en wildbescherming + 20% reductie kosten voor wildbescherming.

- Meer natuurlijke verjonging van bomen en struiken heeft de voorkeur boven planten, omdat:
 - dit weinig tot geen kosten met zich meebrengt;
 - de periode waarin in het bos plantwerkzaamheden kunnen plaatsvinden steeds beperkter wordt vanwege de steeds nattere winters en de vroegere start van het groeiseizoen;
 - natuurlijke verjongde bomen een betere wortelontwikkeling hebben dan geplante bomen, waardoor ze beter bestand zijn tegen droge periodes en beter verankerd zijn in de bodem en daarmee stabiel zijn bij storm;
 - natuurlijke verjonging in het bos een continu proces is waarbij ook de kans op natuurlijke selectie van beter (aan klimaatverandering) aangepaste individuen wordt vergroot.

Voor het Horsterwold geldt dat de schade ook deels wordt veroorzaakt door de daar aanwezige damherten, zoals beschreven in het Faunabeheerplan Grote hoefdieren 2024-2028. Voor het seizoen 2025-2026 is een werkplan opgesteld welke diende als onderbouwing voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit het doden van damherten met geweer'. Deze is door de provincie Flevoland voor de periode van 8 augustus 2025 tot en met 15 maart 2026 aan de FBE verleend. Het tweede werkplan zal als onderbouwing dienen voor een vervolgaanvraag.

Flevo-landschap en Natuurmonumenten en de gemeente Almere hebben in het kader van AIM anders dan Staatsbosbeheer geen productie en/of verjongingsdoelstellingen en hebben daarom geen probleem met de natuurlijke bosverjonging. Mogelijk dat de provinciale doelstellingen voor bosuitbreiding wél invloed hebben op het voorgenomen beheer.

4.3 Wilde flora en fauna

Het belangrijkste natuurbostype (volgens de index natuur- en landschap) voor Flevoland is het haagbeuken en essenbos (N14.03).

Staatsbosbeheer heeft haar doelstelling als volgt verwoord: Op 31 december 2028 moet in 30% van de bosobjecten die als N14.03 op de kaart staan het aantal aangetroffen kwalificerende plantensoorten zijn toegenomen ten opzichte van de vorige monitoring.

Tijdens het eindoverleg van de stakeholders, en na vaststelling van het FBP Ree, is besloten tot een korte aanvulling aan het werkplan onder probleemdefinitie t.a.v. het beschermen van wilde flora en fauna. Dit resulteert in een volgende doelstelling t.a.v. wilde flora en fauna: Het aandeel van de boswilg in de natuurlijke bosverjonging dient ten behoeve van de waardplantfunctie voor beschermde vlinders te worden verhoogd.

Flevo-landschap en Natuurmonumenten en de gemeente Almere hebben in het kader van AIM geen doelstelling qua wilde flora en fauna.

4.4 Dierenwelzijn

Het uitgangspunt voor dierenwelzijn van de Raad voor Dierenaangelegenheden wordt aangehouden: Een dier verkeert in een staat van welzijn wanneer het in staat is zich actief aan zijn levensomstandigheden aan te passen en daarmee een toestand kan bereiken die het als positief ervaart. Dat geldt ook voor in het wild levende dieren: dieren die in hun natuurlijke omgeving leven en niet onder direct menselijk beheer staan.

De doelstelling van dierenwelzijn is het minimaliseren van ondraaglijk en uitzichtloos lijden van het ree.

Het is de jachthouder toegestaan wanneer in zijn jachtveld een ree ondraaglijk én uitzichtloos lijdt, het dier uit zijn lijden te verlossen. Ook buiten de reguliere afschotperiode.

Op basis van de Opdracht Wet natuurbescherming 'Opdracht afhandeling aangereden dieren' met kenmerk 3002760 is het door de FBE aangewezen personen toegestaan:

- het ophalen en vervoeren van dood gereden dieren;
- het uit hun lijden verlossen van aangereden dieren;
- het nazoeken (met hond) van aangereden dieren;
- het in noodsituaties nazoeken zonder toestemming van de grondgebruiker.

Een botsing tussen motorvoertuig en een wild dier is meestal dodelijk. Soms overleeft een dier de aanrijding, maar is het zwaargewond. In die gevallen moet het dier uit zijn lijden worden verlost. In 2024 zijn 57 reeën uit hun lijden verlost. In 2025, 27 reeën.

5 DE TOOLBOX

Alle stakeholders hebben vanuit hun eigen positie en visie aangegeven welke middelen ingezet zouden kunnen worden bij het bestrijden en voorkomen van bovengenoemd viertal problemen. Deze middelen zijn gebundeld tot een toolbox aan de hand waarvan het hiernavolgende plan van aanpak is opgemaakt.

De door de stakeholders genoemde maatregelen staan hieronder vermeld.

Maatregel	Haalbaar of effectief	Opmerking
Instellen aanlijngedod (specifiek Larserbos)	Ja	Wordt al toegepast in het Larserbos.
Handhaven aanlijngedod (specifiek Larserbos)	Ja	Wordt al toegepast in het Larserbos.
Snelheidsbeperking	Ja/Nee	RWS stelt dat snelheidsverlaging als maatregel voor een snelweg niet reëel of effectief is. Voor de provincie geldt dat zij snelheidsverlaging op de N-wegen niet wenselijk acht. De gemeente NOP staat open voor een snelheidsverlaging op al haar wegen.
Handhaven snelheid	Ja	
Plaatsing waarschuwborden	Ja	
Voorlichting publiek, al dan niet met de nadruk op gevaarlijke periodes	Ja	
Openhouden berm A- en N-wegen	Ja/Nee	Vanuit kosten & ecologische overweging hanteert RWS een maaifrequentie van 1 tot 2 x jaar maaien/afvoeren; in 2021 is de maaifrequentie landelijk uit kostenbesparing verlaagd. Vanuit een nieuwe bezuinigingsopgave wordt overwogen de maaifrequentie en het onderhoud van fauna-voorzieningen waar mogelijk zelfs verder te verlagen.
Breder maaien van berm	Ja/Nee	Zie hierboven.
Inzaaien minder aantrekkelijk bermmengsels	Nee	De huidige mengsels zijn specifiek voor berm ontwikkeld om een goed gesloten mat en draagkracht in de berm te garanderen.
Geen begroeiing als scheiding tussen N-wegen	Ja/Nee	Met nieuwe projecten kan daar rekening mee worden gehouden. Bestaande begroeiing blijft bestaan.
Geen bosschages en struwelen planten op de kopse kanten van landbouwpercelen	Ja/Nee	Zie hierboven.

Plaatsen bebording en “crash-signing”⁷	Ja/Nee	RWS stelt dat bebording ten behoeve van het voorkomen van wildaanrijdingen langs snelwegen niet reëel of effectief zijn. Derhalve wordt de bebording langs snelwegen uit gefaseerd. Crash signing ⁱ kan worden toegepast op provinciale-en/of gemeentelijke wegen.
Digitale snelheidsmeters langs de weg	Ja	
Plaatsing wildwaarschuwingssystemen bij onoverkomelijke wissels (voorjaar 2026)	Ja/Nee	De gemeente Almere heeft met subsidie van de provincie een actief wildwaarschuwingssysteem geplaatst. Aanleg van dergelijke systemen vergen een grote financiële investering en bestuurlijke overeenstemming zodat het lang niet overal mogelijk is.
Rasters langs A- en N-wegen bij drukbevolkte gebieden	Ja/Nee	Zie de opmerking Openhouden bermen A- en N-wegen. Rasters kunnen effectief zijn mits deze, aan beide uiteinden, aansluiten op een (goede) verbinding. Rasters over grote afstanden vergen overeenstemming met meerdere grondeigenaren en praktische uitdagingen als bereikbaarheid, de mogelijkheid voor onderhoud, veiligheid, kosten, landschappelijke inpassing & versnippering van leefgebied. Biedt derhalve geen oplossing voor korte termijn. Hoge rasters zijn niet altijd toegestaan binnen obstakelvrije zones (13 mtr.), langs rijkswegen.
Beheer van reeën in achterland bij hotspot situaties	Ja	
Uitrasteren bosverjonging	Ja	Gebeurt al t.b.v. de bosverjonging.
Toepassen individuele boombescherming	Ja	Gebeurt al t.b.v. de bosverjonging.

⁷ Het met de Engelse term “crash signing” aangeduide methode doet op het opocaten kenbaar maken van de hoeveelheid ongevallen die daar zijn voorgevallen. Deze vorm van bewustmaken wordt hier en der ook nu toegepast op wegen waar veel ongevallen gebeuren.

Aanplant minder aantrekkelijke boomsoorten	Ja	Gebeurt al t.b.v. de bosverjonging.
Aanbrengen geurstoffen	Nee	Is niet effectief gebleken.
Verhogen van de recreatiedruk	Nee	Is als niet gewenst beoordeeld.
Contraceptie	Nee	Bij contraceptie zijn nog te veel vragen, onzekerheden en juridische en praktische beperkingen ⁸ .
Instellen rustgebieden (leefgebieden)	Ja	
Beheer in de 500 meter zone rond bossen en 1.000 meter zone naast beide zijden A- en N-wegen	Ja	
Aanleg ecoducten	Ja/Nee	Vergt een grote financiële investering en bestuurlijke overeenstemming. Het is vooral inpasbaar bij aanleg van nieuwe wegen.

⁸ Zie bijlage 6 van het faunabeheerplan 2025-2028, ook voor het ree gerelateerde punten.

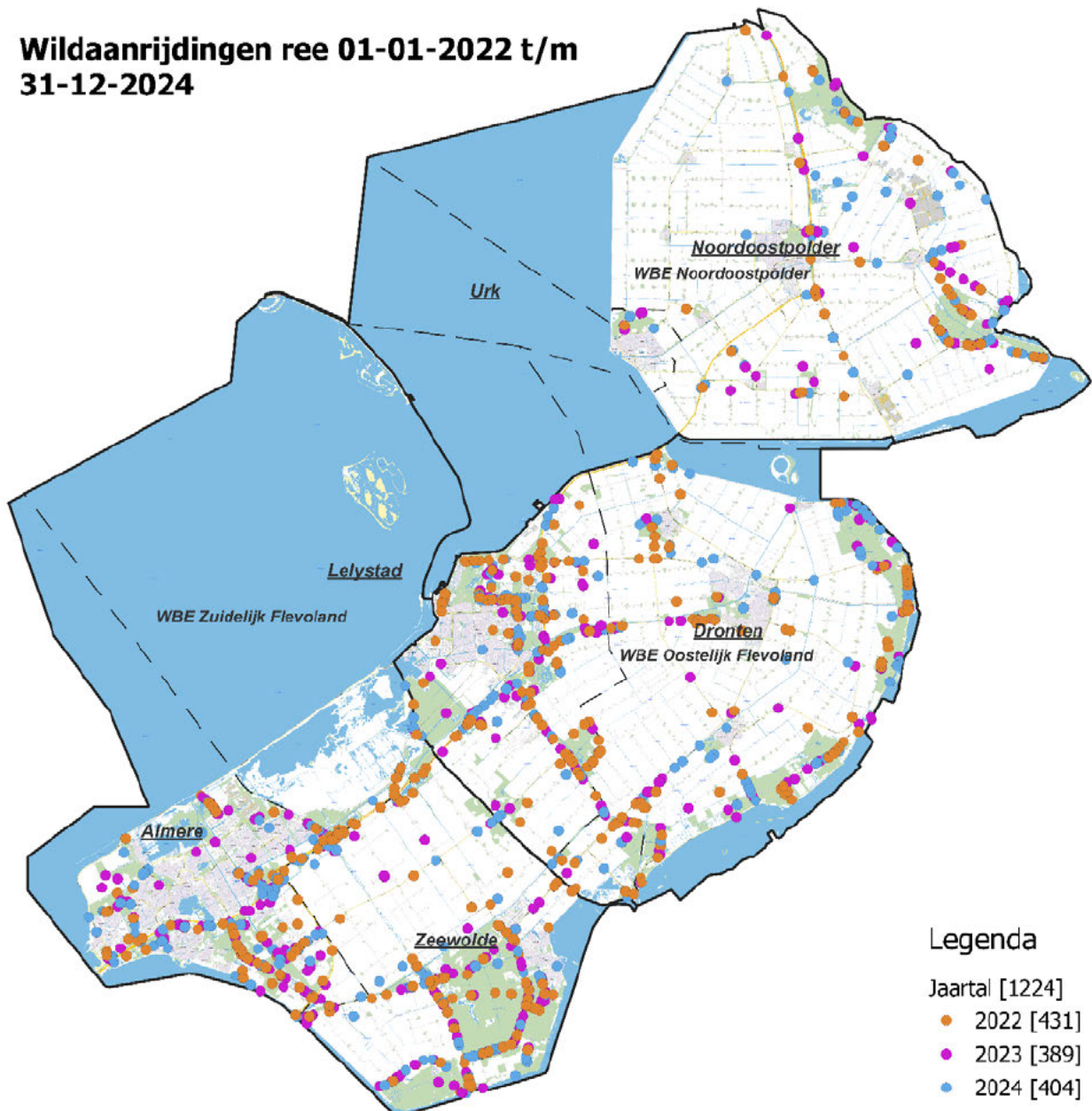

6.1 Verkeersveiligheid

De nieuwe doelstelling voor het beheerseizoen 2026-2027 is het aantal aanrijdingen met reeën met 10% ten opzichte van het aantal aanrijdingen in 2023 te verminderen tot een maximum van 350 aanrijdingen. Om daartoe te komen bekijken we eerst de situatie in de provincie en bespreken we de nieuwe aandachtsgebieden en de in het vorige werkplan benoemde knelpunten.

Zoals benoemd in het FBP Ree vinden diffuus over de wegen in de gehele provincie aanrijdingen met reeën plaats, zo te zien is in de onderstaande kaart: aanrijdingen met reeën in de jaren 2022-2023-2024. Op de A- en N-wegen, met name rond de bebouwingskernen van Almere en Lelystad en de bos- en natuurgebieden van Flevoland zijn concentraties van aanrijdingen waar te nemen.

Wildaanrijdingen ree 01-01-2022 t/m 31-12-2024

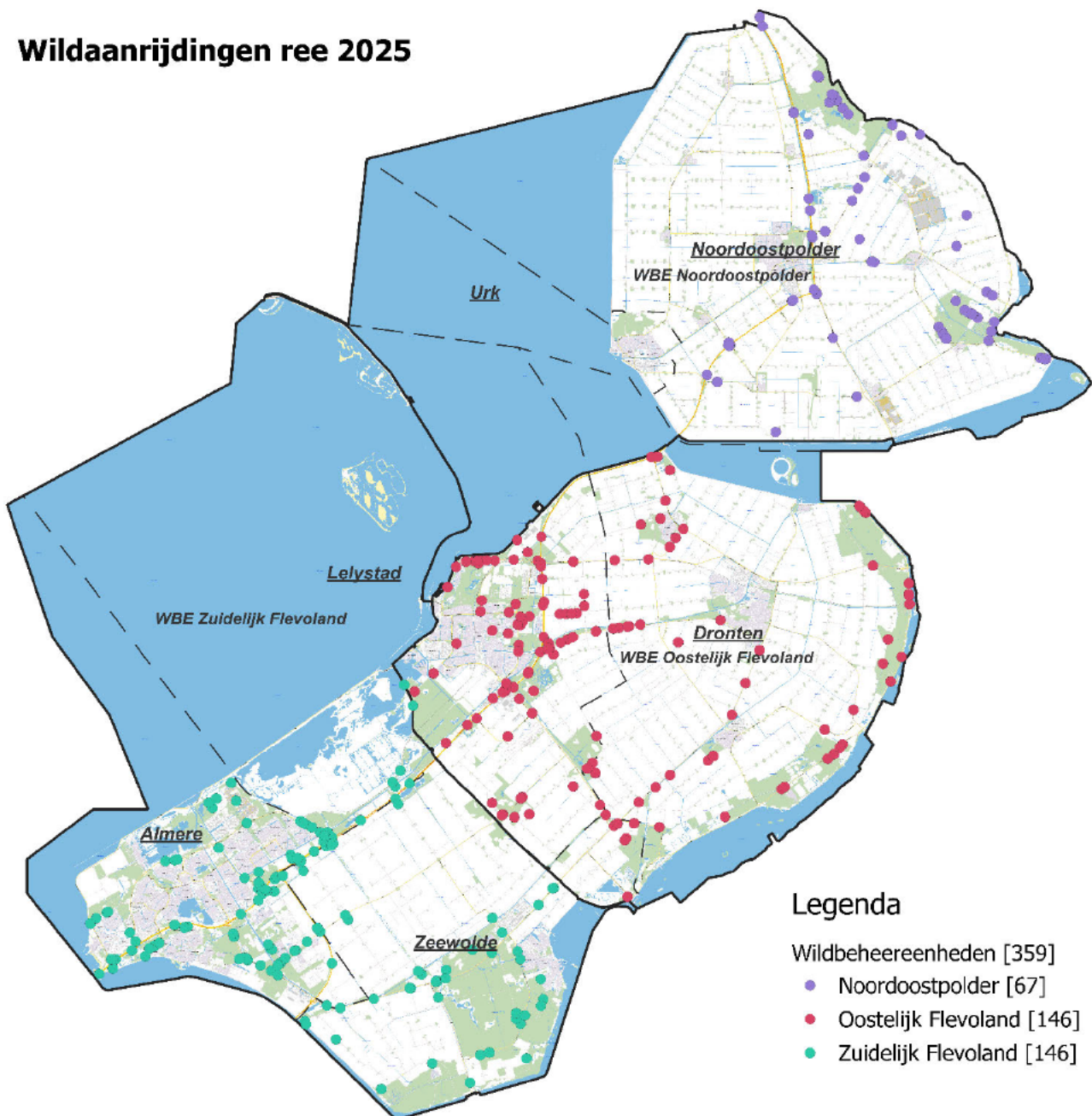

Figuur 1. Overzichtskaart aanrijdingen met reeën in 2022 t/m 2024 (Bron: de valwildapplicatie)

In bijlage 4 en 5 zijn de provinciale kaarten met de locaties van aanrijdingen met reeën in 2023 en in 2024 opgenomen.

In 2025 zijn 359 reeën door een aanrijding om het leven gekomen. Het doel om het eerste jaar het aantal aanrijdingen met 5% te verminderen (i.c. 370 aanrijdingen) is derhalve gehaald. In 2025 zien we echter nog veel aanrijdingen rondom Almere en Lelystad, maar aanmerkelijk minder rondom bijvoorbeeld het Horsterwold en het Larserbos.

Wildaanrijdingen ree 2025

Figuur 2. Overzichtskaart aanrijdingen met reeën in 2025 (Bron: de valwildapplicatie)

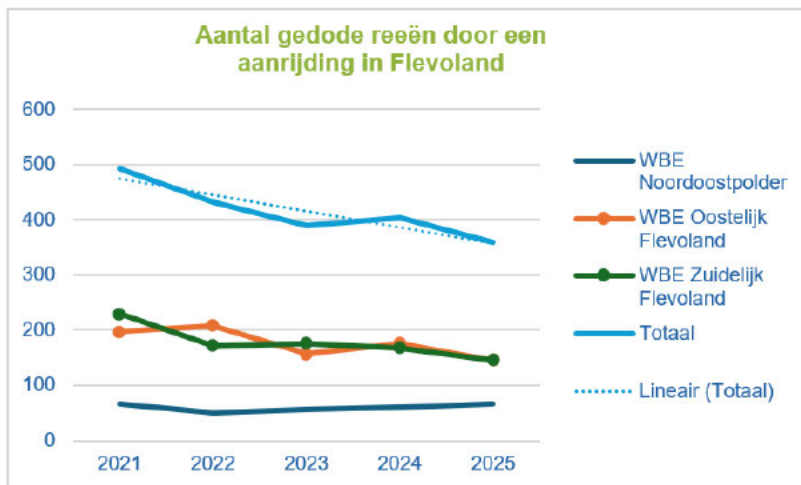
Dat de aantallen per WBE verschillen is logisch. Zo is de verkeersintensiteit, het aantal kilometers aan wegen en het aantal reeën per werkgebied verschillend. Onderling vergelijken is dan ook zinloos. De ontwikkelingen volgen op provinciaal niveau of op WBE-niveau heeft wel waarde.

De daling op provinciaal niveau is ca. 8%. De grootste percentuele daling heeft zich voorgedaan in WBE Zuidelijk Flevoland met 17%. In WBE Oostelijk Flevoland is sprake van een lichte daling (7%) en WBE Noordoostpolder heeft daarentegen te maken met een stijging van 20%. Omdat het aantal aanrijdingen hier in absolute aantallen veel minder is dan in de andere twee WBE's is er provinciebreed sprake van een significante daling in het aantal aanrijdingen met reeën.

Werkgebieden	2021	2022	2023	2024	2025
WBE Noordoostpolder	66	51	56	60	67
WBE Oostelijk Flevoland	197	208	157	176	146
WBE Zuidelijk Flevoland	230	172	176	168	146
Totaal	493	431	389	404	359

Figuur 3. Aantal aanrijdingen met reeën per jaar naar WBE-werkgebied

Lineair is er sprake van een sterke daling van het aantal aanrijdingen met reeën sinds 2021.

Figuur 4. Daling aantal aanrijdingen ree 2021-2025

Noordoostpolder

In het werkgebied van WBE Noordoostpolder is het aantal aanrijdingen toegenomen, van 56 in 2023, 60 in 2024 tot 67 in 2025. De drie jaren vergelijkend valt het volgende op (zie de kaarten op de volgende pagina):

Afname aantal aanrijdingen:

- in en rondom het Urkerbos zijn er geen aanrijdingen meer;
- op de N331 (Vollenhoverweg) is het aantal gereduceerd;
- in de omgeving van Nagele en Schokland vinden geen aanrijdingen meer plaats.

Toename aantal aanrijdingen:

- op de N719 (Leemringweg) is een clustering van aanrijdingen te zien;
- langs de A6 is over de gehele lengte sprake van meer aanrijdingen.

Blijvende aandachtsgebieden:

- Voorsterbos

Langs de Leemringweg (N719) ten zuiden van het Voorsterbos zijn in 2023 drie aanrijdingen geweest en in 2025 vijf op een kort traject. De WBE NOP heeft de jachthouder in januari 2026 afschot verleend;

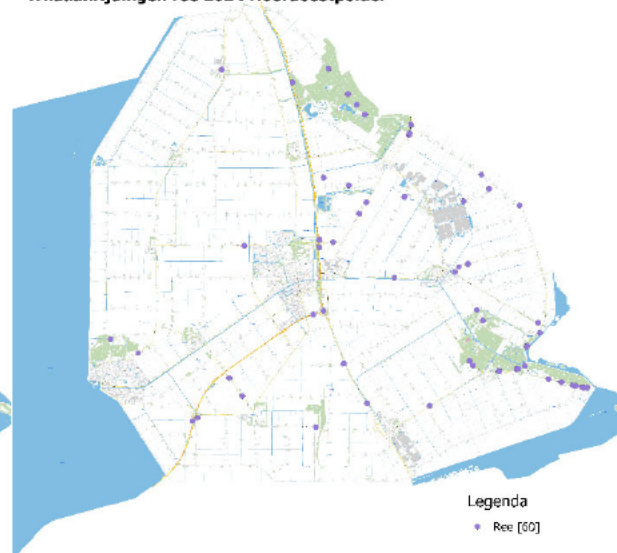
- Kuinderbos

Het aantal aanrijdingen in het Kuinderbos (het beheer ligt bij Staatsbosbeheer) is tot 9 aanrijdingen in 2025 toegenomen. Staatsbosbeheer zorgt er dat het toegewezen afschot vóór 1 april 2026 zal worden gehaald.

Wildaanrijdingen ree 2023 Noordoostpolder

Wildaanrijdingen ree 2024 Noordoostpolder

Wildaanrijdingen ree 2025 Noordoostpolder

Figuur 5. Aantal aanrijdingen in WBE Noordoostpolder in 2023 2024 en 2025

Oostelijk Flevoland

In het werkgebied van WBE Oostelijk Flevoland fluctueert het aantal aanrijdingen, 157 in 2023, 176 in 2024 en 146 in 2025. De drie jaren vergelijkend valt het volgende op (zie de kaarten op de volgende pagina):

Afname aantal aanrijdingen:

- rondom het Larserbos zijn er aanmerkelijk minder aanrijdingen;
- ten noordoosten van Lelystad is het aantal afgenomen;
- In het Roggebotzand tot en met het Reve Abbert is het aantal aanrijdingen duidelijk afgenomen. Beide bossen zijn in beheer van Staatsbosbeheer;
- op de Bremerbergweg, vanaf de Spijkweg, is het aantal aanrijdingen tot nul gereduceerd. De weg ligt in het bos Spijk-bremerberg en is in beheer van Staatsbosbeheer.

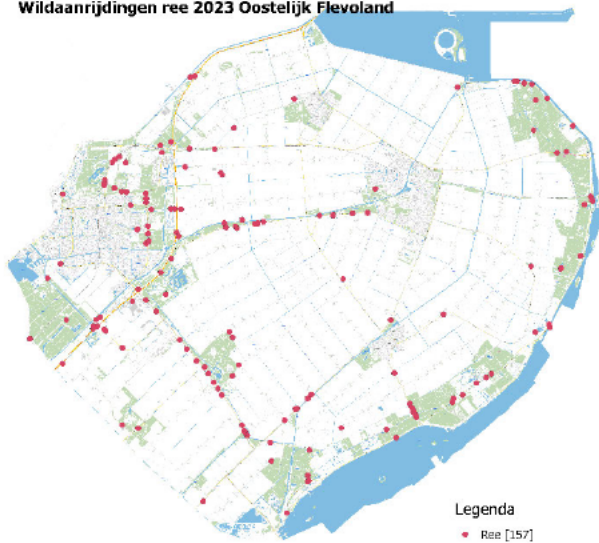
Toename aantal aanrijdingen:

- langs de N309 (Dronterweg) neemt het aantal aanrijdingen toe, met name aan de kant van Lelystad;
- ten noorden van de Dronterweg aan de overzijde van de Lagevaart en ter hoogte van de Runderweg is een clustering van het aantal aanrijdingen waar te nemen, zonder aanwijsbare reden;
- in en rondom het Knarbos neemt het aantal na een aanvankelijke daling ook weer toe.

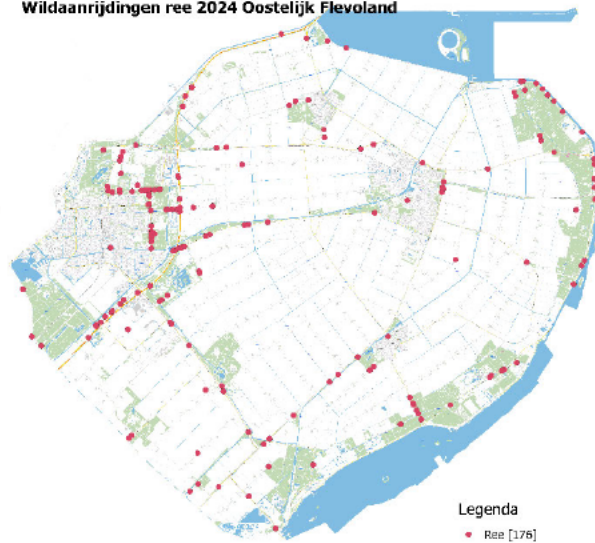
Blijvende aandachtsgebieden:

- in en rondom Lelystad, met name de Houtribweg;
- langs de A6, tussen het Oostvaardersveld en het Natuurpark Lelystad (kruising Larserweg).

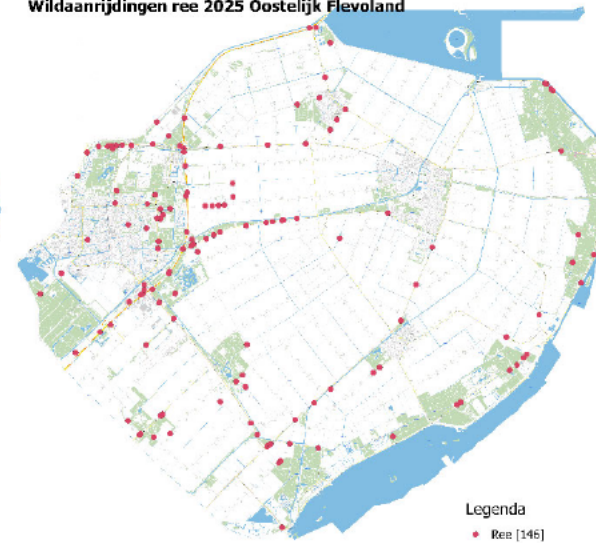
Wildaanrijdingen ree 2023 Oostelijk Flevoland

Wildaanrijdingen ree 2024 Oostelijk Flevoland

Wildaanrijdingen ree 2025 Oostelijk Flevoland

Figuur 6. Aantal aanrijdingen in WBE Oostelijk Flevoland in 2023 2024 en 2025

Zuidelijk Flevoland

In het werkgebied van WBE Zuidelijk Flevoland neemt het aantal aanrijdingen langzaamaan af van 176 in 2023, 168 in 2024 en 146 in 2025. De drie jaren vergelijkend valt het volgende op (zie de volgende pagina):

Afname aantal aanrijdingen:

- in en rondom het Horsterwold is het aantal aanrijdingen aanmerkelijk verminderd;
- Bij het zuidelijkste deel van de Nijkerkerweg bij het Nijkerkernauw heeft maar één aanrijding plaatsgevonden, voorgaande jaren was er sprake van een clustering;
- Het aantal aanrijdingen op de Waterlandseweg is verminderd, maar blijft een punt van aandacht;
- In de bocht van de N704 (Slingerweg) vinden minder aanrijdingen plaats.

Toename aantal aanrijdingen:

- In en rond het Beginbos en het Vroege Vogelbos zijn in 2025 meer aanrijdingen te zien;
- De Ooievaarsplassen/ Reigersplas is een gebied waar in 2025 meer aanrijdingen dan voorgaande jaren zijn geweest.

Blijvende aandachtsgebieden:

- Op de Vogeldreef, vanaf de Waterlandseweg tot aan de oprit A6 vonden al veel aanrijdingen plaats, deze zijn toegenomen;
- Langs de A6, bij knooppunt Almere, is in het bos en bij de snelweg een concentratie van aanrijdingen waarneembaar;
Verderop langs de A6 en op de N702 (Buitenring) is er sprake van een toename van een clustering van aanrijdingen.

Figuur 7. Aantal aanrrijvingen in WBE Zuidelijk Flevoland in 2023 2024 en 2025

Afschot

Gezien de positieve relatie tussen de dichtheid aan reeën en wildaanrijdingen met deze soort vind gedurende de periode van dit werkplan afschot plaats. Afschot van reeën ten behoeve van de verkeersveiligheid is alleen toegestaan in een zone van 1.000 meter breed langs beide zijden van de A- en N-wegen, of te wel totaal 2.000 meter, alleen daar waar geen reeënwerende rasters staan. Reeën vluchten namelijk tot 1.000 meter bij verstoring⁹. De afschotgebieden zijn gevisualiseerd in bijlage 6.

Om in deze beheerperiode het beheer vorm te geven, is een beperkt maar evenzogoed groot aantal duidelijke knelpunten beoordeeld op het treffen van gerichte maatregelen uit de beschikbare toolbox zoals vermeld in hoofdstuk 6. In ieder jaarlijks werkplan zal worden bepaald of:

- de maatregelen hebben bijgedragen aan vermindering van het aantal aanrijdingen met reeën,
- er inmiddels geen andere maatregelen dan afschot kunnen worden getroffen.

Aan de hand van de bevindingen zal het beheer in de hiernavolgende jaren jaarlijks opnieuw worden gedefinieerd.

De verantwoordelijkheid voor het registreren van het afschot ligt bij de jachthouders, gecoördineerd door de drie WBE's. Die van het registreren van aanrijdingen met reeën ligt bij de FBE Flevoland, de uitvoering ervan bij het valwildteam. Het bijhouden van dit alles en van de populatie ontwikkeling ligt bij de FBE Flevoland.

6.1.1 Knelpunten rijkswegen

In 2025 heeft Den Haag besloten op de A6 van Lelystad-Noord tot aan de Ketelbrug voor een deel van het etmaal een maximale snelheid van 130 km/uur toe te staan.

In het hoofdstuk 'verkeersveiligheid' zijn op/langs de volgende delen van de A6 als aandachtsgebied geïdentificeerd:

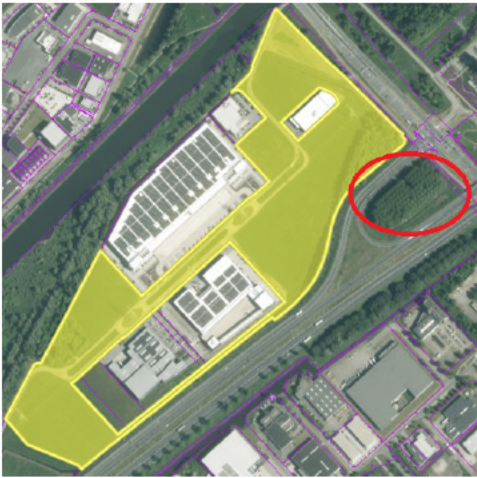
Noordoostpolder

Langs de A6 in de Noordoostpolder is over het gehele traject sprake van meer aanrijdingen dan voorgaande jaren. De locaties zijn verspreid en er is geen clustering te zien. Vooralsnog houden we vinger aan de pols en plannen we geen te nemen maatregelen anders dan schot in de 1.000 meter zones.

Oostelijk Flevoland

Langs de A6, in het korte stuk tussen het Oostvaardersveld en het Natuurpark Lelystad (kruising Larserweg) worden meer reeën aangereden dan in voorgaande jaren. Het terrein is in eigendom van de gemeente Lelystad. Een veldbezoek op 6 februari 2026 gaf informatie dat er reeën leven in een bosstrook tussen de oprit A6, de N302 en het industrieterrein. Mogelijk wisselen de reeën van de bosstrook naar het klaverblad tussen de oprit en de A6. Een raster zal het probleem verplaatsen naar de uiteinden ervan. Het bos omvormen naar gras is naar mening van RWS een uitdaging. We gaan de komende beheerperiode onderzoeken of het noodzakelijk is de reeën daar weg te nemen. Zo ja, dan is overleg met de gemeente Lelystad en RWS noodzakelijk.

⁹ Wyttenbach, M. et al.; 2016; Mountain b k ng and w d fe d sturbance exper ments; Zurich Un vers ty of App ed Sc ences.

Figuur 8. Eigenaren: Industrierrein Lelystad (geel) en klaverblad RWS (rood)

Zuidelijk Flevoland

Langs de A6, bij knooppunt Almere S105, is in het bos en bij de afrit van de snelweg een concentratie van aanrijdingen waarneembaar. Deze is al in het eerste werkplan opgenomen als knelpunt. Tijdens een veldbezoek op 6 februari 2026 werd duidelijk dat er reeën wisselen van het bos en het bosrijke klaverblad. Het bos is bejaagbaar, maar het klaverblad niet. Volledig omrasteren lijkt vooralsnog erg omvangrijk en de rasters kunnen nergens op aansluiten. Mogelijk zorgt intensiever beheer in het bos voor minder wisseling met het bos in het klaverblad.

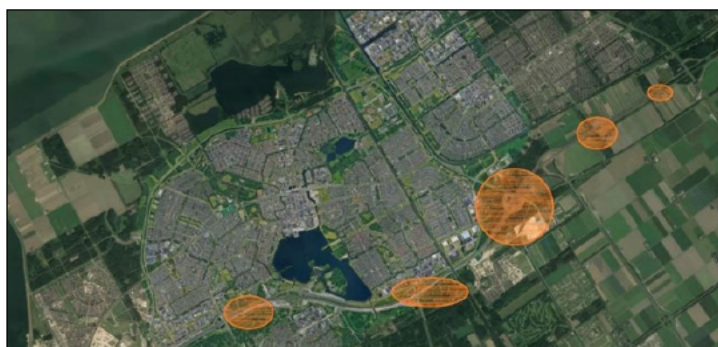
Verderop langs de A6 en op de N702 (Buitenring) is sprake van een toename van een clustering van aanrijdingen. Om die toename te keren wenst Staatsbosbeheer het afschot te intensiveren, met name in de nacht, omdat door de hoge recreatiedruk het steeds moeilijker wordt om efficiënt en veilig afschot te kunnen plegen. Door het Kotterbos als stadsbos aan de vergunning toe te voegen, wordt nachtelijk afschot mogelijk.

Mocht dit niet het gewenste resultaat geven, dan is er de optie afschot te plegen in de gebieden die in eigendom zijn van de provincie Flevoland en RWS.

Figuur 9. Aanrijdingen met reeën van 2022 t/m 2025 in de omgeving van de aansluiting A6/N702 bij Almere

In onderstaande afbeeldingen staan voor de A6 de knelpunten weergegeven: knelpunten nabij Almere (figuur 3) en knelpunten nabij Lelystad (figuur 4)¹⁰. Deze knelpunten worden hierna individueel behandeld.

Figuur 10. Ligging knelpunten A6 bij Almere. Van links naar rechts de knelpunten Burgerspoort Kolthoornpoort de kruising A6 en A27 de kruising S-105 en A6 en Ibispoort.

¹⁰ Crasborn, S; 2023; Aanbevelingsrapport ter vermindering van aanrijdingen met reeën in Flevoland; IPC Groene Ruimte.

Figuur 11. Ligging knelpunten A6 bij Lelystad

6.1.1.1 Almere: Burgerspoort

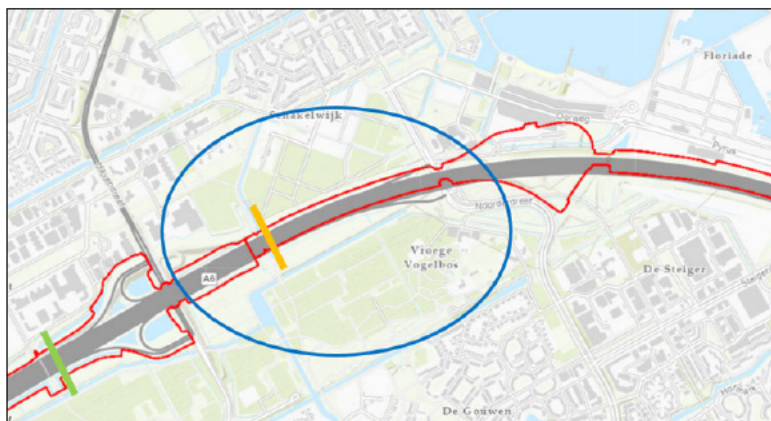
Oplossingsrichting

Een betere geleiding naar de onderdoorgang **Burgerspoort** (oranje) zou hier een oplossingsrichting kunnen zijn, echter het tweezijdig kunnen aansluiten op goede verbindingen lijkt bij dit extra raster vooralsnog weinig reëel. Het areaal rond de Burgerpoort is immers ondergebracht in een 20-jaars “Design, Build, Finance & Maintain” (hierna: DBFM)-contract waardoor aanpassingen zeer moeizaam & kostbaar zijn. Daarnaast geldt dat hoge rasters een “obstakel” zijn tenzij geleiderail al aanwezig is, en zijn daarom niet toegestaan binnen 13 meter van de kant van het asfalt. Deze mogelijke oplossing is derhalve op korte termijn niet te realiseren.

Het gebied is omgeven door urbaan gebied en infrastructuur.

Actie

Verdere analyse door RWS van de probleemlocatie.

Figuur 12. Ligging Burgerspoort

Monitoring 2026-2027

RWS koppelt na analyse terug over eventuele andere maatregelen die getroffen kunnen worden.

6.1.1.2 Almere: Kolthoornpoort

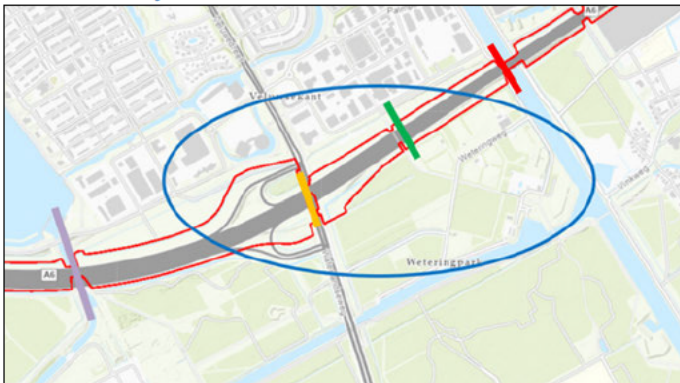
Oplossingsrichting

Een beter aansluitende geleiding op de **Kolthoornpoort** (groen) zou een verbetering kunnen zijn mits deze tweezijdig kan aansluiten op bestaande verbindingen. Gezien de locatie van onderdoorgangen zou een extra raster een kansrijk scenario kunnen zijn. Nadere analyse door RWS is nodig om tot concrete maatregelen te kunnen komen. Dit areaal is echter eveneens ondergebracht in een 20-jaars DBFM-contract waardoor aanpassing zeer moeizaam en kostbaar is.

Het gebied ligt in het noorden tegen urbaan gebied en infrastructuur aan.

Actie

Verdere analyse door RWS.

Figuur 13. Ligging Kolthoornpoort

Monitoring 2026-2027

RWS koppelt na analyse terug over eventuele andere maatregelen die getroffen kunnen worden.

6.1.1.3 Almere: Knooppunt A6/A27 (ter hoogte van het olifanten-kunstwerk)

In 2025 zijn meer reeën aangereden dan voorheen; langs de A6 en in het bos.

Oplossingsrichting

De afgelopen vier jaar is het leefgebied van het ree op deze locatie gewijzigd door uitbreiding van Almere. Dit heeft mogelijk een verhoogde invloed op het aantal aanrijdingen met reeën op de locatie A6 kruising A27. In de komende jaren zal het gebied echter conform de provinciale structuurvisie nog verder, snel en ingrijpend veranderen.

De Lage Vaart / Gruttotocht lijkt hier de enige redelijke landschappelijke verbinding voor het ree te zijn. Een aanvullend raster naar en langs dit traject lijkt echter niet effectief zolang deze niet tweezijdig kan aansluiten op bestaande verbindingen. Dit areaal is eveneens ondergebracht in een 20-jaars DBFM-contract waardoor aanpassing een zeer moeizaam en kostbaar traject zal zijn.

Op 6 februari 2026 hebben RWS, Staatsbosbeheer en de FBE een veldbezoek uitgevoerd. Het terrein achter het kunstwerk biedt in het riet veel dekking. Het is er rustig vanwege de nabije ligging van een zonnepark. Maatregelen als een raster of meer maaien lijken geen reële oplossingen. Het gebied is in eigendom van RWS. Als besloten wordt daar afschot te plegen, zal daar toestemming voor moeten worden verleend.

Actie

RWS houdt hier de vinger aan de pols met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkeling.

De gemeente Almere heeft in haar Nota Dieren 2025 gemeld dat zij bij de aanleg en verbreding van grote wegen aan de voorkant van het proces rekening zal gaan houden met maatregelen voor de veiligheid van mens en dier.

Figuur 14. Ligging knelpunt kruising A6 en A27. In lichtblauw staat de uitbreiding van Almere weergegeven.

Monitoring 2026-2027

RWS koppelt na analyse terug over eventuele andere maatregelen die getroffen kunnen worden. De gemeente Almere informeert over eventuele ontwikkelingen op het gebied van stadsuitbreiding.

6.1.1.4 Almere: kruising S105 en A6 (aansluiting & Almere buiten en Gruttotocht)

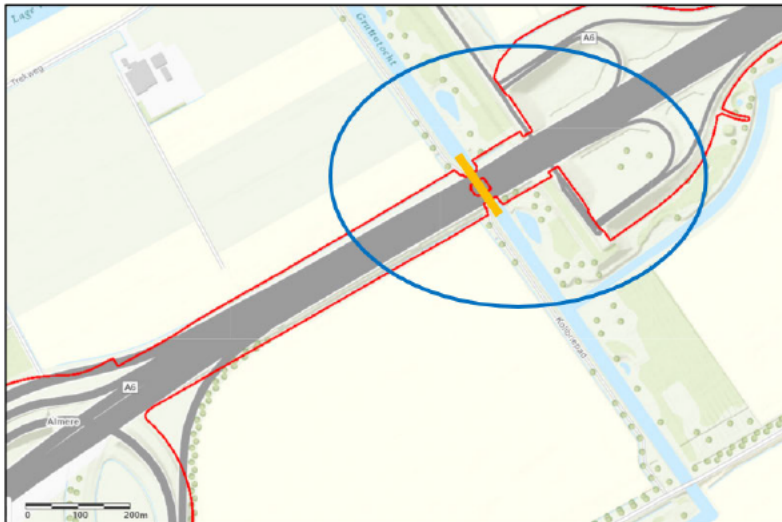
Oplossingsrichting

Mogelijk is voor de locatie van de kruising S105 en A6 (oranje) een relatief simpele en effectieve verbetering denkbaar in aanpassing of onderhoud; het fietspad is relatief rustig en goed begaanbaar, de loopstrook aan de overzijde lijkt onvoldoende te zijn onderhouden of onvoldoende breed. Een aanvullend raster langs dit traject lijkt niet effectief zolang deze niet tweezijdig kan aansluiten op verbindingen. Omvormen van het groen lijkt niet reëel.

Dit areaal is ondergebracht in een 20-jaars DBFM-contract waardoor aanpassing zeer moeizaam & kostbaar is. Op eigendommen van RWS zijn daarom geen verbetermaatregelen mogelijk.

Actie

Verdere analyse door RWS en mogelijk de gemeente Almere (fietspad).

Figuur 15. Ligging kruising S105 en A6

Monitoring 2026-2027

RWS koppelt na analyse terug over eventuele andere maatregelen die getroffen kunnen worden.

6.1.1.5 Almere: Ibispoort

In het vorige werkplan is opgemerkt dat er veel wildaanrijdingen zijn nabij een faunaverbinding (Ibispoort). RWS heeft de locatie bezocht en geconcludeerd dat de Ibispoort een goede verbinding lijkt en goed aansluit op de omgeving. Er lijkt geen verbetering mogelijk.

Aan de noordoostzijde zal op termijn een zonnepark komen. Deze is echter geen eigendom RWS, en is omheind met een hek of een brede watergang. In de ontwerpfase is door RWS hier aandacht gevraagd voor een goede geleiding richting de faunapassage. Aan de oostzijde van aansluiting 8 overweegt RWS in de middenberm zonnepanelen te plaatsen (niet eerder dan 2028). Een aanvullend raster langs dit traject lijkt niet effectief zolang deze niet tweezijdig kan aansluiten op verbindingen.

Dit is de grens van het 20-jaars DBFM-contract waardoor aanpassing zeer moeizaam realiseerbaar en kostbaar zijn.

Actie

RWS houdt de ruimtelijke ontwikkeling met betrekking tot het zonnepark in het oog.

Monitoring 2026-2027

RWS houdt de ruimtelijke ontwikkeling met betrekking tot dit zonnepark in de gaten.

Uit het veldbezoek op 2-2-2026 A6 ter hoogte van de Eksterweg (aansluiting 6 Almere Oostvaardersbos) door RWS, Staatsbosbeheer en de FBE heeft de volgende inzichten opgeleverd: in het naastgelegen bos leven veel reeën. De verbindingen onder de A6 lijken voldoende optimaal.

6.1.1.6 Lelystad: A6 nabij Hollandse tocht

Parallel aan de A6 liggen aan beide zijden brede watergangen: de Lage Vaart en de Hollandse Tocht. Aan de noordzijde is in 2022 landbouwgrond omgevormd naar bos: dit bos is ingerasterd. In de nabijheid zijn een natte faunaduiker, een droge faunaduiker (groen) en een ruime verbinding voor soorten in lijn met de Knardijk gelegen.

De verbinding voor het ree zijn in januari 2024 verbeterd door het verwijderen van een hek en een schapenrooster. Hier lijkt geen verdere verbetering mogelijk. Er zijn geen verdere acties voorzien.

6.1.1.7 Lelystad: een drietal bestaande faunaverbindingen bij de A6

Aan weerszijden van de A6 liggen brede bosstroken. De noordelijke onderdoorgang (Mammoettocht) onder de A6 heeft aan een zijde een goed functionerende faunaverbinding voor het ree. De damwand is hier eind 2025 door de provincie vervangen, wat de kans bood om de loopstroken te verbeteren. Landschapsbeheer Flevoland heeft geadviseerd over de faunamaatregelen en heeft rekening gehouden met het zo goed mogelijk geleiden van fauna, waaronder het ree, onder de snelweg door. Naar verwachting zal de andere damwand binnen vijf jaar worden vervangen. Dan zal er aan de overzijde ook een loopstrook komen.

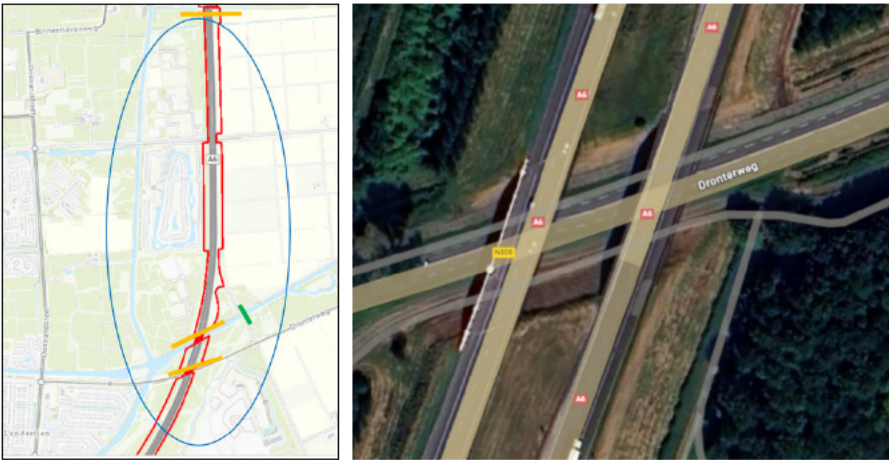
Figuur 16. Situatie damwand en enkele loopstrook Mammoettocht

RWS overweegt de westzijde en middenberm hier in te richten met zonnepanelen (echter niet eerder dan 2028). Deze stakeholder heeft bij het projectteam veel aandacht gevraagd voor fauna, het geleiden en verbinden en dergelijke. De insteek is dat de eventuele rasters, waar mogelijk zullen aansluiten op onderdoorgangen.

De Lage Vaart en Dronterweg hebben een verbindingstrook o.a. ten behoeve van het ree. Gezien de locatie van onderdoorgangen en de brede bermen zijn eind 2025 o.a. de rasters aangepast. Dit zou een kleine verbetering moeten geven.

Actie

RWS houdt de ruimtelijke ontwikkeling met betrekking tot het zonnepark aan de westzijde en in de middenberm in het oog.

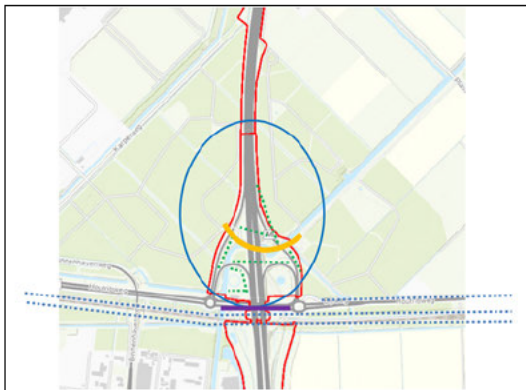
Figuur 17. Ligging knelpunt A6 nabij Lelystad

Monitoring 2026-2027

Bijhouden (mogelijke) aanleg zonnepark en de aansluiting van rasters op onderdoorgangen.
 Bijhouden vervanging laatste damwand Mammoettocht, uitvoering uiterlijk in 2030.

6.1.1.8 Lelystad: Kruising N307 en A6

Hier liggen verschillende reeënwerend raster (groen gestippeld: RWS, blauw gestippeld: ProRail). Een eenzijdige insprongmogelijkheid zou verbetering moeten geven zodat het wild niet vast komt te zitten op de wegen als ze daar onverhoopt op terecht gekomen zijn. De aanleg ervan lijkt echter niet eerder reëel dan 2027.

Figuur 18. Ligging knelpunt kruising N307 en A6

Figuur 19. Het lage gaasraster langs het spoor

Actie

RWS kijkt wat de mogelijkheden zijn, wellicht zal hier ook de eigenaar (ProRail) van het in blauw gestippelde raster moeten worden betrokken. Realisatie insprongmogelijkheid niet eerder dan in 2027.

Monitoring 2026-2027

Bijhouden aanleg wildinsprong. RWS geeft terugkoppeling eind 2026.

Langs de A6 in de Noordoostpolder is over het gehele traject sprake van meer aanrijdingen dan voorgaan de jaren. De locaties zijn verspreid en er is geen clustering te zien. Vooralsnog houden we vinger aan de pols en plannen we geen te nemen maatregelen anders dan afschot in de 1.000 meter zones.

6.1.2 Knelpunten provinciale wegen

In hoofdstuk 'verkeersveiligheid' zijn de volgende provinciale wegen als aandachtsgebied geïdentificeerd:

Noordoostpolder

Op de Leemringweg (N719) bij Kraggenburg is een clustering van aanrijdingen te zien.

Oostelijk Flevoland

Dronterweg (N309)

Op deze weg is het aantal aanrijdingen over een groot deel van de weg in 2025 toegenomen, met name richting Lelystad.

Zuidelijk Flevoland

In het gebied rondom de Buitenring van Almere (N702) met de aansluiting op de A6 zijn veel aanrijdingen met reeën te zien. Dit was al een knelpunt.

6.1.2.1 Spiekweg, Gooiseweg, Nijkerkerweg, Drontermeerdijk

Voor de provinciaal wegbeheerder van Flevoland geldt dat vanaf het eerste werkplan de focus tot 2028 zal liggen op de Spiekweg, Gooiseweg, Nijkerkerweg en Drontermeerdijk.

In 2025 is het aantal aanrijdingen rondom het Horsterwold (N301, N305 en N705) aanmerkelijk verminderd. Mogelijk is het actieve reeënbeheer hier debet aan.

Actie

De provincie gaat in overleg met de aanliggende TBO en de FBE met betrekking tot de concentratie naar oversteekplaatsen en de accentuering bij de oversteekplaatsen. De Spiekweg bij het Horsterwold is tevens een aandachtslocatie vanwege de aanrijdingen met het damhart aldaar. Langs deze weg zal de provincie wildsilhouetten en waarschuwingsborden plaatsen, maar geen rasters. Mogelijk valt hier in combinatie met een veilige oversteek voor fietsers het een en ander te realiseren.

Figuur 20. Twee aandachtsgebieden langs het Horsterwold de Spiekweg (N705)

De Gooiseweg is uitgerasterd, met dien verstande dat deze is voorzien van faunapassages waardoor reeën kunnen uittreden. Deze faunapassages kunnen omwille van andere diersoorten niet worden afgesloten. Bovendien geldt dat ten behoeve van de bosverjonging een dichtheidsverlaging van de reeënstand middels afschot zal plaatsvinden, waardoor verdere maatregelen wellicht niet nodig zullen zijn.

De provincie heeft besloten langs de Gooiseweg geen crash-signing toe te passen, omdat het aantal aanrijdingen beperkt is.

Figuur 21. Vier aandachtsgebieden Drontermeerdijk (N307)

Monitoring 2026-2027

Terugkoppeling provincie over eventueel aanpassingen ten behoeve van een veiligere overstek van fietsers bij de Spiekweg.

6.1.2.2 Slingerweg (N704)

Oplossingsrichting

In de bocht van de Slingerweg vinden minder aanrijdingen plaats dan voorheen. Daarom zal de provincie om die reden geen crash-signing worden geplaatst.

6.1.2.3 Nijkerkerweg, Gooiseweg en Erkemedepad

Oplossingsrichting

Het gebied dat wordt ingesloten wordt door de Nijkerkerweg, de Gooiseweg en het Erkemedepad zal naar alle waarschijnlijkheid reeënwerend worden ingerasterd als dit gebied zal worden gebruikt als defensie terrein (kazerne). In 2024 is bij het zuidelijke deel van de Nijkerkerweg, bij het Nijkerkernauw, een clustering van aanrijdingen te zien. Dat is in 2025 teruggedrongen tot één aanrijding.

Actie

FBE nodigt het Rijksvastgoedbedrijf als stakeholder uit zodra de bouw van de kazerne van start zal gaan. Realisatie op langer termijn.

Monitoring 2026-2027

Terugkoppeling provincie over de voortgang van de eventuele bestemmingswijziging. FBE blijft contact onderhouden met RVB.

6.1.2.4 Waterlandseweg

Het aantal aanrijdingen op deze weg is weliswaar verminderd, maar blijft een punt van aandacht. Het raster langs de Waterlandseweg en het Hollummerbos zal worden nagekeken en zo nodig worden gerepareerd / aangesloten worden.

Actie

Staatsbosbeheer / Provincie Flevoland
Realisatie: kwartaal 2 of 3 van 2026.

Monitoring 2026-2027

Terugkoppeling Staatsbosbeheer en/of provincie over de herstelwerkzaamheden van de rasters.

6.1.2.5 Drontermeerdijk

Het raster langs de **Drontermeerdijk** tussen het Overijsselsepad en het Hanzepad is door het Waterschap Zuiderzeeland verwijderd. Dit heeft in 2025 geleid tot een vergelijkbaar aantal aanrijdingen als in 2023.

Actie

Vinger aan de pols houden door de provincie Flevoland en de WBE Oostelijk Flevoland.

Monitoring 2026-2027

Aantal wildaanrijdingen op de Drontermeerdijk.

6.1.2.6 Dronterweg

De aanrijdingen op de Dronterweg en de Lage Vaart zijn verminderd door het daar doorgevoerde afschot ten behoeve van de verjonging in de aanwezige bosvakken.

Actie

Vinger aan de pols houden door de provincie Flevoland en Staatsbosbeheer.

Monitoring 2026-2027

Aantal wildaanrijdingen op de Dronterweg.

Werkplan reeënbeheer 2026-2027 • Faunabeheereenheid Flevoland

6.1.2.7 Vollenhoverweg

Aan de Vollenhoverweg heeft in 2025 verschillende malen een tijdelijke mobiele flitser voor enkele weken tot maanden gestaan. Naar alle waarschijnlijkheid wordt een gedeelte van de Vollenhoverweg ten gevolge van een bestemmingsverandering reeënwerend ingerasterd.

Actie

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Realisatietermijn nog niet bekend.

Monitoring 2026-2027

De provincie rapporteert over de ruimtelijke ontwikkeling t.b.v. het Ministerie van Justitie en Veiligheid

6.3 Gemeentelijke wegen

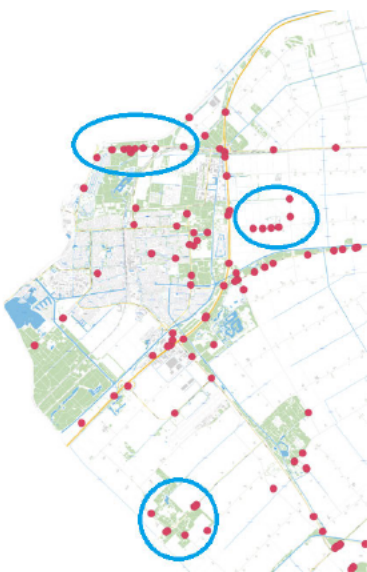
In hoofdstuk 'verkeersveiligheid' zijn in een aantal gemeenten aandachtsgebieden geïdentificeerd. De aandachtsgebieden voor Rijks- en provinciale wegen, zie respectievelijk 6.1.1 en 6.2.1.

6.3.1 Gemeente Lelystad

De Lisdoddeweg is een gebiedsontsluitingsweg die loopt van Lelystad naar Dronten en aansluit op de Dronterweg. Aan de Lisdoddeweg liggen veel woningen, boerderijen en andere bedrijven en is afgewaardeerd naar een maximale snelheid van 60 km/uur¹¹. Dit regime doorzetten op andere gemeentewegen zou in een bredere discussie over verkeersveiligheid in het buitengebied een mogelijkheid kunnen zijn. Het laatste deel van de Lisdoddeweg is een provinciale weg en daar is het snelheidsregime anders.

De gemeente Lelystad staat op haar eigen gronden geen afschot van reeën toe.

In hoofdstuk 'verkeersveiligheid' zijn in de gemeente Lelystad de volgende aandachtsgebieden geïdentificeerd:

Figuur 22. Aandachtsgebieden in de gemeente Lelystad 2025

¹¹ Omroep Flevoland: Provincie neemt maatregelen voor veiliger wegen.

Runderweg/Swiferringweg

Op deze plek is zonder direct aanwijsbare reden een clustering van aanrijdingen met reeën te zien. In hetzelfde gebied waren in 2023 en in 2024 geen aanrijdingen.

Knarbos en omgeving

Het aantal aanrijdingen in en rondom het Knarbos is na een aanvankelijke daling in 2025 toegenomen. In de twee voorgaande jaren waren er slechts twee.

Houtribweg

In de flauwe bocht van de Houtribweg zijn in 2025 veel aanrijdingen met reeën voorgevallen, terwijl in 2023 en in 2024 er maar één was. De weg is in beheer van de provincie, het bos van Staatsbosbeheer. We gaan komend seizoen monitoren of er maatregelen getroffen moeten worden en welke.

6.3.1.1 Rietweg langs het Larserbos

De wegen rond het Larserbos waren in het vorige werkplan aangemerkt als knelpunt.

Functie:

Langs het Larserbos liggen de Rietweg en de Larserringweg, dit zijn drukke gebiedsontsluitingswegen in het buitengebied van Lelystad.

Situatie:

De gemeente Lelystad is wegbeheerder van de Rietweg ter hoogte van het Larserbos. Bijna de gehele Rietweg ligt in de gemeente Dronten. De aan de weg grenzende terreinen zijn niet in beheer van Flevo-landschap. Beide wegen liggen in een natuurlijke bosrijke omgeving, vaak aan beide zijden van de weg. Het aantal aanrijdingen op de Larserringweg/Rietweg was in 2023 hoog, laag in 2024 en beperkt in 2025. Er is geen noodzaak meer om fysieke maatregelen te treffen.

Het voorstel om een aanlijngedod in te stellen en daarop te handhaven is in 2025 door Flevo-landschap uitgevoerd, ook in het Larserbos. Alle gebieden 'honden-onder-appèl' en 'honden-los' zijn 'honden-aan-de-lijn' gebieden geworden. De bebording wordt daarop aangepast en wordt in het Larserbos in het tweede kwartaal van 2026 uitgevoerd.

Flevo-landschap wil in het kader van verkeersveiligheid haar verantwoordelijkheid nemen en afschot plegen.

Inrichting en beheer:

De bermen bestaan voornamelijk uit gras. De bermen zijn verpacht en worden twee- tot driemaal per jaar gemaaid.

Actie

WBE OFL zal Flevo-landschap als aanliggende jachthouder een machtiging voor afschot verlenen.

Plaatsing 'honden-aan-de-lijn' borden in het Larserbos door Flevo-landschap;

De gemeente Lelystad houdt de vinger aan de pols en verzoekt om handhaving van de snelheid.

Realisatie is op korte termijn mogelijk.

Naast de knelpunten zoals genoemd in het Aanbevelingsrapport ter vermindering van aanrijdingen met reeën in Flevoland van het IPC Groene Ruimte (2023) heeft de gemeente Lelystad nog een viertal knelpunten aangegeven. Deze worden hieronder eerst qua karakteristieken besproken.

6.3.1.2 Het Noordelijke deel van de Zuigerplasdreef, van de Houtribweg tot aan de Houtribdreef

Het aantal aanrijdingen ten noordoosten van de stad Lelystad is het aantal aanrijdingen met reeën in 2025 minder dan in 2024 of 2023.

Functie:

Dit deel van de Zuigerplasdreef maakt onderdeel uit van het hoofdwegennetwerk en is onderdeel van de ontsluiting van het stedelijk gebied, via de Houtribweg naar de A6.

Situatie:

De gemeente Lelystad is wegbeheerder. De aan de weg grenzende terreinen zijn voor een groot deel in eigendom en beheer van Staatsbosbeheer, ProRail en particulieren (landbouw). Een deel van de reeën houdt zich mogelijk op in een relatief smalle strook tussen de weg en de spoorlijn.

Inrichting en beheer:

De bermen bestaan uit gras met pleksgewijs een enkele bomenrij. Delen van de berm worden beheerd als ruige berm (zesmaal klepelen) en delen van de berm worden beheerd als bloemrijk grasland (tweemaal maaien en afvoeren). Waar sprake is van een middenberm, ten hoogte van de Binnenhavenweg worden deze gemaaid als kort gras.

Actie:

Plaatsing twee wildsilhouetten en twee waarschuwingsborden langs de Zuigerplasdreef, Lelystad.

6.3.1.3 Binnenhavenweg tussen de Houtribweg en Oostranddreef (industrieterrein Oostervaart)

Functie:

Dit deel van de Binnenhavenweg maakt onderdeel uit van het hoofdwegennetwerk, is de verbindingsweg voor (vracht)verkeer van de A6 naar industrieterrein Oostervaart en maakt onderdeel uit van de ontsluiting van het stedelijk gebied, via de Houtribweg naar de A6.

Situatie:

De gemeente is wegbeheerder. De aan de weg grenzende terreinen zijn in eigendom en beheer van vooral de gemeente Lelystad en van een paar particulieren (bedrijven). Reeën houden zich vooral op in aangrenzende gemeentelijke bossen, op verschillende locaties aan beide kanten van de weg.

Inrichting en beheer:

De bermen bestaan voornamelijk uit gras met bomen. De bermen ten hoogte van de bosvakken worden beheerd als bloemrijk grasland (tweemaal maaien afvoeren). Waar sprake is van een middenberm worden deze meerdere keren per jaar kort gemaaid als kort gras. De bermen op het industrieterrein worden op een paar uitzonderingen na (tweemaal maaien en afvoeren) gemaaid als kort gras.

6.3.1.4 Oostranddreef van de Binnenhavenweg tot aan de Dronterweg

Functie:

Dit deel van de Oostranddreef maakt onderdeel uit van het hoofdwegennetwerk en is de verbindingsweg van en naar de A6 als ontsluiting van het stedelijk gebied.

Werkplan reeënbeheer 2026-2027 • Faunabeheereenheid Flevoland

Situatie:

De gemeente Lelystad is wegbeheerder. De aan de weg grenzende terreinen zijn op een klein deel na in eigendom en beheer van de gemeente Lelystad. Reeën houden zich vooral op in aangrenzende gemeentelijke bossen, op verschillende locaties, aan beide kanten van de weg.

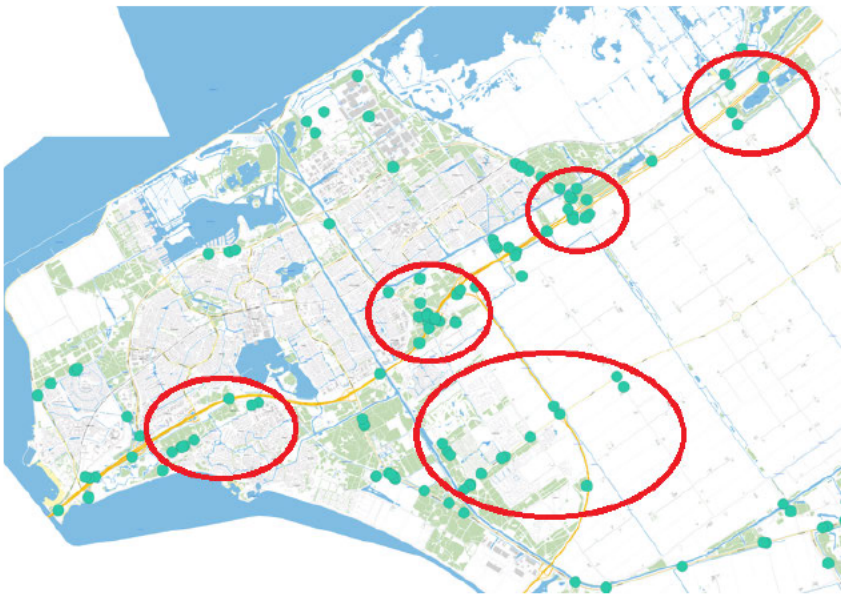
Inrichting en beheer:

De bermen bestaan voornamelijk uit gras met bomen. De bermen worden beheerd als bloemrijk grasland (2x maaien afvoeren). Langs de rechterkant van de wegen worden meterstroken en bij kruisingen worden zichthoeken gemaaid als kort gras.

6.3.2 Gemeente Almere

De gemeente Almere geeft in haar nota Dieren 2025 aan dat er bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening moet worden gehouden met maatregelen gericht op veiligheid van mens en dier. De gemeente wil een Nee-tenzij beleid voeren ten aanzien van afschot en op gemeentelijke gronden worden reeën niet beheerd. Afschot van in het wild levende dieren op particuliere gronden vindt de gemeente niet wenselijk, maar is wel toegestaan.

In hoofdstuk 'verkeersveiligheid' zijn in de gemeente Almere de volgende aandachtsgebieden geïdentificeerd:

Figuur 23. Aandachtsgebieden in de gemeente Almere 2025

Beginbos/Vroege vogelbos

In en om het Beginbos en het Vroege Vogelbos zijn in 2024 en in 2025 meer aanrijdingen met reeën geweest dan in 2023. De Havendreef ligt tussen beide bossen, maar op het deel ten zuiden van het Beginbos vinden meerdere aanrijdingen met reeën plaats.

Ooievaarsplassen en de Reigersplas

In 2023 en in 2024 kwam sporadisch een ree om in het verkeer. Dat is in 2025 toegenomen. Beide gebieden zijn in beheer van Flevo-landschap.

Vogeldreef

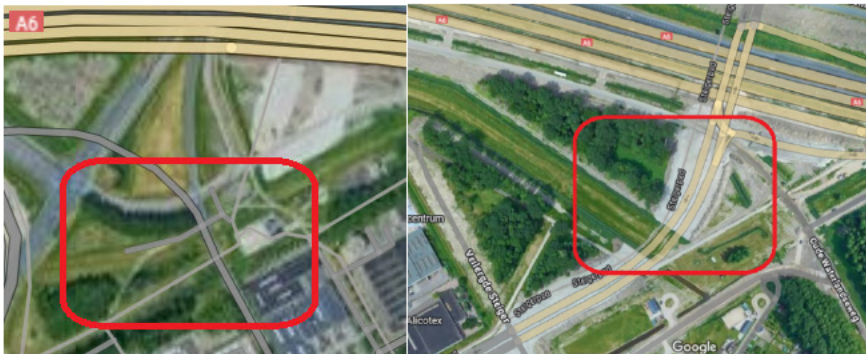
Op de vogeldreef, vanaf de Waterlandseweg tot aan de oprit A6 vonden al eerder veel aanrijdingen plaats; deze zijn in 2025 toegenomen.

De andere twee aandachtsgebieden zijn in hoofdstuk 6.1 (Knelpunten rijkswegen) opgenomen.

Naast deze aandachtsgebieden zijn vanuit het vorige werkplan de volgende knelpunten opgenomen:

6.3.2.1 Steigerdreef

De gemeente heeft in 2025 twee wildsignaleringsystemen gerealiseerd, aan de Steigerdreef en bij de busbaan nabij de Steigerdreef. Een infra-roodsysteem voorzien van wildcamera's neemt waar welke dieren er gebruik van maken.

Figuur 24: Locaties wildwaarschuwingssystemen

In de gemeente Almere zullen langs de Godendreef en de Havendreef wildsilhouetten en waarschuwingsborden worden geplaatst om weggebruikers te waarschuwen voor overstekend wild, zie 6.4.1.

Enkele maatregelen waaraan de gemeente Almere denkt om het aantal aanrijdingen te verminderen zijn:

- aanleg rustgebieden door afsluiting van enkele paden in het Beginbos en Pampushoutbos;
- invoering verbod op loslopende honden en handhaving in het Beginbos en Pampushoutbos;
- verlaging maximum snelheid op de genoemde wegen;
- aanleg verkeersdrempels op de genoemde wegen;
- velling bosrand langs de Havendreef en Godendreef.

Deze punten zullen intern worden besproken op haalbaarheid en budget.

Actie

De gemeente zal, zodra er een concreet plan is van de voorgestelde maatregelen, die met de FBE delen.

De gemeente Almere zal de monitoringsgegevens van de wildwaarschuwingssystemen delen.

De gemeente Almere zal in overleg met de FBE en andere weggebruikers wildsilhouetten en waarschuwingsborden plaatsen.

Monitoring 2026-2027

Delen van monitoringsgegevens van de wildwaarschuwingssystemen.

Plaatsing wildsilhouetten en waarschuwingsborden.

6.3.3 Gemeente Noordoostpolder

De overweging om op al haar wegen de maximumsnelheid te verlagen naar 60 km/uur is grotendeels door de gemeente Noordoostpolder uitgevoerd. Op binnenwegen met veel bebouwingen en bedrijven in de buurt en op erftoegangswegen geldt nu een snelheid van 60 km/uur¹². Dat geldt voor de Kleiweg & Bomenweg, Voorsterweg, Vliegtuigweg, Sloefweg, Kamperpad, Mammoetweg, Zwijnsweg en Drietorensweg. De Karel Doormanweg wordt als pilot verkeersveiliger gemaakt door het in te richten als 60 km/uur weg¹³. Op grotere wegen blijft 100 km/uur toegestaan. Dat zijn de provinciale wegen: Biddingweg en de Nijkerkerweg.

In het hoofdstuk 'verkeersveiligheid' zijn in de gemeente Noordoostpolder het Kuinderbos en het Voorsterbos opnieuw aangemerkt als aandachtsgebied.

Figuur 25. Bestaande aandachtsgebieden in de gemeente Noordoostpolder 2025

6.3.3.1 Kuinderbos en omgeving

Het Kuinderbos is in beheer bij Staatsbosbeheer. Het aantal aanrijdingen in het Kuinderbos is in 2025 tot 9 aanrijdingen toegenomen. Staatsbosbeheer zorgt dat de toewijzing vóór 1 april 2026 zal worden gehaald. En zal dit ook doen voor het toegewezen afschot voor seizoen 2026-2027.

Actie

Plaatsen waarschuwborden (provincie en/of gemeente).

Snelheidscontroles op de Kuinderweg.

Realisatie is wellicht op korte termijn (2026-2027) mogelijk.

6.3.3.2 Voorsterbos en omgeving

Het Voorsterbos blijft een aandachtsgebied. Het betreft hier de wegen door en rondom het Voorsterbos dat in beheer is bij Natuurmonumenten. Rondom het bos ligt een aantal drukke wegen waar veel forensenverkeer gebruik van maakt. Tussen de Vollenhovenweg en de Steenwijkerweg ligt een aantal percelen met fruitbomen van meer dan 100 ha. De reeën migreren vanuit de beschutting van het Voorsterbos over de vlakke landbouwgronden naar de boomgaarden als rustige beschutte plek in de wintermaanden. In het najaar is er veel eten te vinden op de landbouwgronden waardoor sprongen reeën zich dan op het vlak ophouden.

Op de Vollenhoverweg (N331) is het aantal aanrijdingen de laatste jaren gereduceerd. Echter neemt op de Leemringweg (N719) het aantal aanrijdingen toe; er is een clustering te zien op een kort traject.

¹² Gemeente Noordoostpolder: Mobiel te spelen van 2030 en Utoeringsprogramma

¹³ De Noordoostpolder: Noordoostpolder verlaagde de snelheid op negen binnenwegen.

Direct naast het Voorsterbos en aan de Vollenhovenweg zal in het tweede helft van 2026 gestart worden met de bouw van een nieuw RDW-teststation. Om het station zal een hekwerk worden geplaatst en daarmee ook (deels) langs de Vollenhovenweg.

De stakeholders vinden het wenselijk dat er snelheidscontroles op de Steenwijkerweg, Vollenhovenweg en Kadoelerweg worden uitgevoerd. Justitie bepaalt echter waar en wanneer en aangezien dit lastig te sturen valt, wordt de actie uit de actielijst verwijderd.

Actie

De WBE heeft afschot verleend aan de jachthouder aan de Leemringweg (januari 2026).

Plaatsen waarschuwborden (provincie en/of gemeente)

Mobiele flitspaal op de Steenwijkerweg.

Afrastering (deels) langs de Vollenhovenweg

Realisatie is wellicht op korte termijn (2026-2027) deels mogelijk.

Luttelgeest en omgeving

Het aantal aanrijdingen in deze omgeving is zeer beperkt en is er geen dringende reden meer tot het plaatsen van waarschuwborden. De wegen zijn qua snelheid afgewaardeerd.

Schokland en Nagele en omgeving

De natuurgebieden die in dit gebied en rondom de wegen liggen, zijn in beheer van Flevo-landschap. In deze omgeving vinden geen aanrijdingen meer plaats. De te nemen acties (waarschuwborden plaatsen, snelheidscontroles) hebben geen urgentie meer. De gemeente heeft hier al snelheidsbeperkende maatregelen getroffen.

Actie

De gemeente Noordoostpolder participeert in het plaatsen van een silhouet langs de Kadoelerweg, zie 6.4.1.

6.3.4 Gemeente Urk

De gemeente Urk is niet aangemerkt als stakeholder. In 2025 hebben in de gemeente Urk geen aanrijdingen met reeën plaatsgevonden. In 2023 en 2024 was het aantal al heel laag (2 à 3). Het Urkerbos is in beheer van Flevo-landschap, een organisatie zonder bosverjongingsdoelstelling in het kader van AIM. Aangezien er geen belang wordt geschaad, is er voor deze gemeente geen onderbouwing om afschot toe te staan in seizoen 2026-2027.

6.4 Overige maatregelen

6.4.1 Plaatsing silhouetten

Het FBE-bestuur heeft een budget ter beschikking gesteld om een bijdrage te leveren aan de bewustwording van de weggebruikers door het plaatsen van levensgrote silhouetten van reeën en damherten. De silhouetten trekken de aandacht en verhogen tegelijkertijd de risicoperceptie van de weggebruiker. Deze gedragsgerichte aanpak bleek in de provincie Gelderland effectief in het verminderen van het risico op wildaanrijdingen¹⁴.

¹⁴ 'Ve uws w d steekt ve ger over met behu p van gedrags ntervent es', Creat ef gedragsbureau ANDC

Samen met een aantal wegbeheerders (provincie Flevoland, gemeente Almere, gemeente Dronten en gemeente Noordoostpolder) heeft de FBE overlegd waar de silhouetten te plaatsen. Een silhouet wordt bij voorkeur geplaatst met een 'wij steken zomaar over'- waarschuwingsbord. De beelden (circa 13) en borden (circa 17) worden door de FBE en de wegbeheerders bekostigd.

Figuur 26. Nieuw ontwerp silhouet reebok

Buitenring – Almere in WBE Zuidelijk Flevoland

De (N702) is een provinciale weg en wordt beheerd door de provincie Flevoland. De weg loopt om Almere heen en sluit aan op de A6. De locatie van de n is nog niet bekend. De stadsbossen 'Het Buitenhout' en 'Het Kotterbos' worden beheerd door Staatsbosbeheer.

Aantal silhouetten: 2

Aantal waarschuwingsborden: 2

Dronterweg – Dronten in WBE Oostelijk Flevoland

De Dronterweg is een provinciale weg en wordt beheerd door de provincie Flevoland.

Aantal silhouetten: 2 (reebokken)

Aantal waarschuwingsborden: 2

Godendreef – Almere in WBE Zuidelijk Flevoland

De Godendreef is een gemeenteweg en wordt beheerd door de gemeente Almere. De weg ligt ten zuiden van het stadsbos 'Pampushout'. Het bos is eigendom van de gemeente en de reeën daar worden niet beheerd.

De gemeente houdt een obstakelvrije zone aan van 2,5 meter.

Aantal silhouetten: 1

Aantal waarschuwingsborden: 2

Havendreef - Almere in WBE Zuidelijk Flevoland

De Havendreef is een gemeenteweg en wordt beheerd door de gemeente Almere. De weg ligt deels in het stadsbos 'Vroege Vogelbos' en ten zuiden ervan. Het bos ligt tussen de A6 en Almere Haven en is eigendom van de gemeente. De reeën worden er niet beheerd.

De gemeente houdt een obstakelvrije zone aan van 2,5 meter.

Aantal silhouetten: 1

Aantal waarschuwingsborden: 2

Kadoelerweg – Kraggenburg in WBE Noordoostpolder

De Kadoelerweg is een gemeenteweg en wordt beheerd door de gemeente Noordoostpolder. De weg ligt ten zuiden van het Kadoelerbos dat in beheer is van Natuurmonumenten. De reeën in dit bos worden niet beheerd omdat Natuurmonumenten geen productie en/of verjongingsdoelstellingen heeft. Door hier een silhouet te plaatsen valt goed te monitoren of het effect heeft op het verminderen van het aantal aanrijdingen.

Aantal silhouetten: 1

Aantal waarschuwingsborden: mogelijk 2

De Kadoelerbrug krijgt begin 2026 groot onderhoud en wordt de Kadoelerweg voor doorgaand verkeer afgesloten van ongeveer maart tot november 2026.

Spiekweg – Zeewolde in WBE Zuidelijk Flevoland

De Spiekweg (N705) is een provinciale weg en wordt beheerd door de provincie Flevoland. De Spiekweg loopt langs het Horsterwold waar ook veel damherten leven. Het Horsterwold wordt beheerd door Staatsbosbeheer.

Aantal silhouetten: 2 damherten

Aantal waarschuwingsborden: 3

Waterlandseweg – Almere in WBE Zuidelijk Flevoland

De Waterlandseweg is een provinciale weg (N305) en wordt beheerd door de provincie Flevoland.

Aantal silhouetten: 2

Aantal waarschuwingsborden: 2

Zuigerplasdreef - Lelystad in WBE Oostelijk Flevoland

De Zuigerplasdreef is een gemeenteweg en wordt beheerd door de gemeente Lelystad. Deze belangrijke ontsluitingsweg ligt ten oosten van het Zuigerplasbos en het Belevenissenbos. Beiden bossen worden door Staatsbosbeheer beheerd.

Aantal silhouetten: 2

Aantal waarschuwingsborden: 2

De silhouetten kunnen vanaf het voorjaar 2026 worden gefabriceerd en geplaatst.

Voorsterweg – Marknesse in WBE Noordoostpolder

Bewoners aan de Voorsterweg hebben in het najaar van 2025 op eigen initiatief langs de gehele weg diersilhouetten geplaatst om weggebruikers te waarschuwen voor overstekend wild. Naast groepjes van beelden van reeën zijn er ook beelden van konijnen geplaatst.

Figuur 27 Silhouetten van reeën langs de Voorsterweg

6.4.2 Communicatie over risico's op wildaanrijdingen

Door gerichte interventies te combineren met berichtgevingen kunnen weggebruikers bewust worden gemaakt dat in het wild levende dieren zomaar de weg kunnen oversteken. Op bepaalde momenten in het jaar vinden meer aanrijdingen met reeën plaats. Die momenten kunnen aangegrepen worden voor gerichte communicatie over een verhoogd risico op wildaanrijdingen.

- a. Maart/april/mei
In maart en april is er sprake van territoriale drift. De dominante bokken verjagen jonge bokken uit hun territorium. De onervaren jonge bokken steken regelmatig de weg over op zoek naar een eigen territorium, wat leidt tot aanrijdingen. Later verjaagt de reegeit haar jongvolwassen nakomelingen uit haar territorium, vlak voor de geboorte van de kalveren.
- b. Juli/augustus
De paartijd van reeën vindt plaats van midden juli tot midden augustus. Volwassen reebokken jagen achter de vrouwtjes aan waardoor er voor beiden een verhoogd risico is op een aanrijding.
- c. Oktober/november
In het najaar is er een grotere activiteit onder de reegeiten. De reeën gaan een wintersprong vormen; een grotere groep van mannelijke en vrouwelijke reeën en hun nakomelingen. Ze verzamelen zich op voedselrijke gebieden.
- d. Overgang winter-/zomerperiode
De omzetting naar winter- of zomertijd leidt tot meer verkeer in de schemerperiodes waardoor meer dan anders reeën worden aangereden. Dat zijn de periodes dat de dieren het meest actief zijn en gaan foerageren. Het gaat hierbij om ander gedrag van de mens op een ander tijdstip dan de dieren gewend zijn.

In 2025 heeft de FBE Flevoland tweemaal gecommuniceerd over het risico op wildaanrijdingen, vlak voor de overgang van wintertijd naar zomertijd en voor de omzetting van de zomertijd naar de wintertijd. De persberichten zijn goed door diverse media opgepakt. Dit wordt in 2026 weer uitgevoerd, gemeente Zeewolde pakt het ook op. De Dierenbescherming heeft in- en voorafgaand aan kritieke perioden in 2025 aan publieksvoorlichting gedaan omtrent bewegingen van wild en het voorkomen van wildaanrijdingen.

Actie

Plaatsing silhouetten en waarschuwingsborden.

Communiceren over risico's wildaanrijdingen, ten minste tijdens de overgang zomer/wintertijd en andersom.

6.5 Bosverjonging/flora en fauna

6.5.1 Pilot begrazingsdrukmonitoring

Staatsbosbeheer wil medio 2026 een langdurige pilot (5-7 jaar) starten om de invloed van begrazingsdruk van hertachtigen op de bosontwikkeling aan te kunnen tonen. Dit wordt door de provincie Flevoland ondersteund. In drie pilotgebieden zal wildbeheer en monitoring aan elkaar worden gekoppeld. In gebied A zal de wilddruk extra naar beneden worden gebracht, in gebied B wordt het beleid volgens AIM gevolgd, zodat de effecten van het verschillende beheer goed in beeld kan worden gebracht.

In de Noordoostpolder is er geen gebied A, alleen een gebied B: Kuinderbos. In het Kuinderbos wordt alleen de begrazingsdruk volgens AIM gemonitord, aangezien er in het Kuinderbos geen mogelijkheden zijn om het gebied op te delen in een gebied met verhoogd afschot en een gebied met minder afschot. In de praktijk zal er te veel uitwisseling zijn tussen beide gebieden.

Polder	Gebied A	Gebied B
Noordoostpolder	n.v.t.	Kuinderbos
Oostelijk Flevoland	Roggebotzand	Reve-Abbert
Zuidelijk Flevoland	Horsterwold zuid*	Horsterwold noord*

Figuur 28. Pilotgebieden begrazingsdrukmonitoring per polder

*De grens tussen Horsterwold noord en Horsterwold zuid is de Gooiseweg.

In de gebieden 'A' vraagt Staatsbosbeheer nachtelijk afschot van reeën aan (met gebruik van de geluiddemper en nachtzichtapparatuur) en extra afschot om langjarig de wilddruk te verlagen en te behouden (in het Horsterwold zal hetzelfde gelden voor de damherten). Afschot van edelherten buiten de OVP is in dit kader niet toegestaan. Toestaan van het nachtelijk afschot zal in verband met de voorbereidingen en uitvoering van de graasdrukmonitoring pas beoordeeld worden in augustus/september 2026. De mogelijkheid tot nachtelijk afschot wordt wel bij voorbaat aangevraagd.

In de gebieden 'B' zal het beheer van reeën langjarig volgens AIM worden uitgevoerd.

Binnen alle bovengenoemde gebieden zullen tevens uitgerasterde exclosures worden aangelegd om de bosontwikkeling te monitoren bij volledige uitsluiting van het ree.

Actie

Staatsbosbeheer blijft rasters plaatsen, individuele boombescherming aanbrengen en aangepast bosplantsoen aanplanten. Echter wel onder de premisse dat dit door een gerichte aantalsverlaging van het ree in het leefgebied waar binnen de verjongingsvlakken zich bevinden, jaarlijks minder dient te worden. Deze verlaging van de stand gedurende de verjongingsfase zal met andere woorden ook voldoende zijn om de bijbehorende ken- en doelsoorten van de bosgemeenschappen tot ontwikkeling te brengen.

Er zal afschot van reeën ten behoeve van dichtheidsverlaging in de bossen plaatsvinden, inclusief een zone van 500 meter rondom. Het afschot in de gestelde 500 meter zone komt voort uit het feit dat de reeën binnen de bosgebieden daarnaast ook deels leven en foerageren op de omliggende velden. Voor de gemiddelde maximale foerageer-afstand wordt 500 meter uit de bosrand aangehouden.

Het is aan de grondgebruiker te besluiten om al dan geen gebruik te maken van deze maatregel.

Monitoring 2026-2027

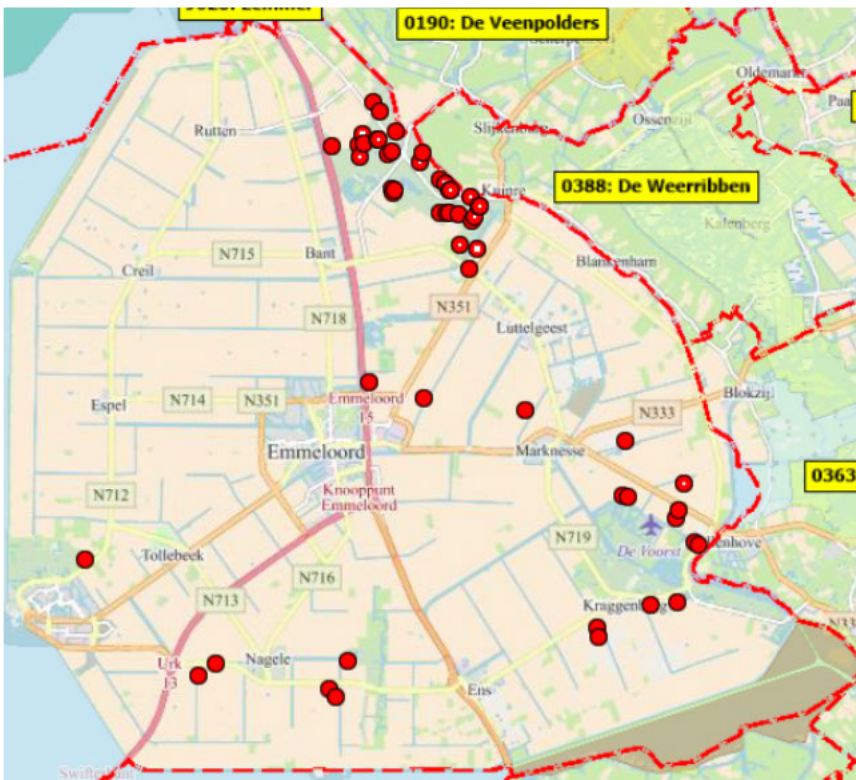
Bijhouden ontwikkeling bosverjonging en schade aan bosverjonging in verjongingsvakken.

Bijhouden ontwikkeling ken- en doelsoorten bosgemeenschappen.

6.6 Afschot reeën beheerseizoen 2026-2027

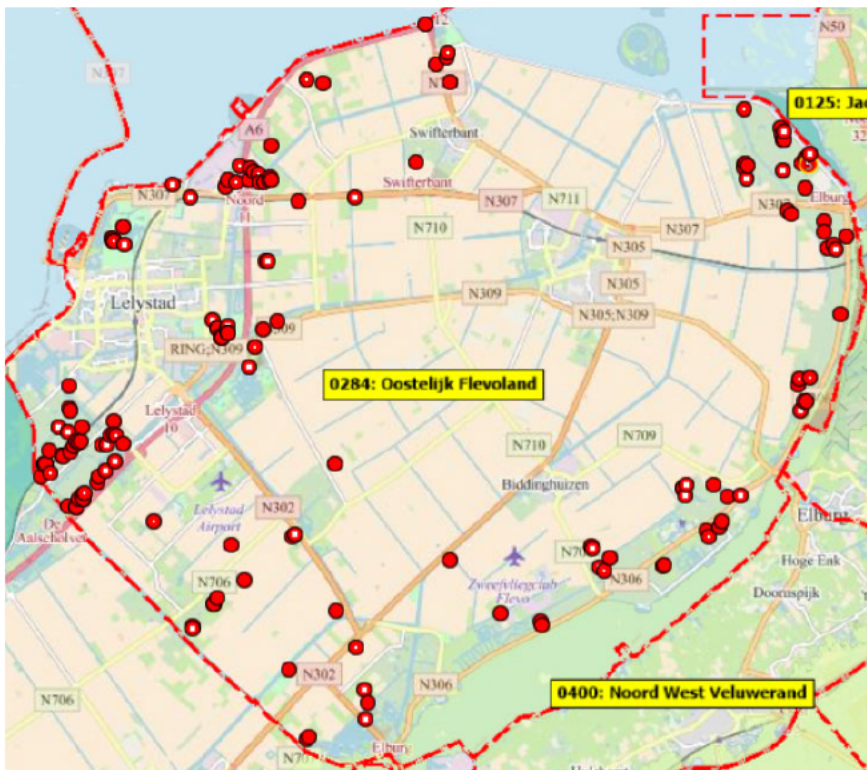
Seizoen 2025-2026 is drie en een halve maand later van start gegaan dan normaliter. De rechtszaken en de beslissing een nieuw FBP voor het ree op te stellen waren daar debet aan. Op 17 juli 2025 kon men starten met het beheer. Tot en met 13 februari 2026 zijn 488 reeën geschoten. Het is vanaf dat moment nog ruim 6 weken totdat het nieuwe beheerseizoen start op 1 april 2026.

In de Noordoostpolder is het afschot geconcentreerd in het Voorsterbos.

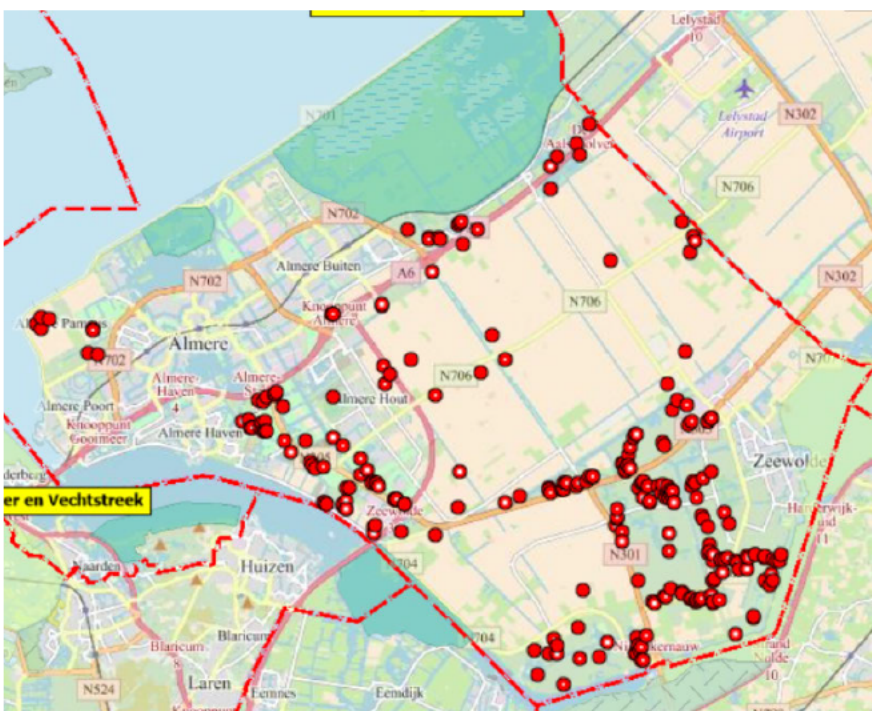
Figuur 29. Afschotlocaties in WBE Noordoostpolder van 16-7-2025 t/m 13-2-2026

In het werkgebied van de WBE Oostelijk Flevoland zijn meerdere concentraties van afschot te zien.

Figuur 30. Afschotlocaties in WBE Oostelijk Flevoland van 16-7-2025 t/m 13-2-2026

In het werkgebied van WBE Zuidelijk Flevoland is het afschot meer diffuus dan in de andere werkgebieden.

Figuur 31. Afschotlocaties in WBE Zuidelijk Flevoland van 16-7-2025 t/m 13-2-2026

Het maximum afschotquotum voor seizoen 2026-2027 is gelijk aan het quotum van seizoen 2025-2026, zijnde 1.122 reeën. Ook voor komend seizoen kunnen de WBE's via hun vertegenwoordigers in de grofwildcommissie de gewenste toewijzing qua wildtypering bij de FBE aanvragen. Dit afschotquotum kan voor seizoen 2027-2028 aan de hand van de bevindingen uit het seizoen 2026-2027 worden aangepast. Een goede argumentatie is een voorwaarde.

Afschot is toegestaan met de middelen en gedurende de perioden die in het FBP ree staan vermeld. Gezien de korte beheerperiode worden hierin geen wijzigingen doorgevoerd.

6.6.1 Afschotgebieden

Afschot is toegestaan in een strook van 1.000 meter (de vluchtafstand van een ree) langs beide zijden van de A- en N-wegen, daar waar geen reeën werende rasters staan, of te wel 2.000 meter. Afschot is eveneens toegestaan in bossen waar de bosverjonging niet of slecht opkomt, en in een zone van 500 meter (de foerageerstands van een ree) rondom de bossen. Het ene belang kan het andere niet uitsluiten. Als in het kader van verkeersveiligheid de 1.000 zone van een A- of N-weg (deels of geheel) langs of in een bos valt waar het wettelijk belang schade aan bossen (bosverjonging) niet wordt geschaad, dan is in die zone wel afschot mogelijk.

De afstanden voor de zones zijn wetenschappelijk onderbouwd en vermeld in het FBP Ree (zie ook voetnoot 7) en blijven in dit werkplan gehandhaafd. Aan de hand van landschapselementen is de exacte begrenzing van de afschotgebieden weergegeven in een interactieve kaart. De afstanden kunnen daarom afwijken van de gestelde 500 m en 1.000 m. De jachthouders hebben afgelopen jaar ervaring opgedaan met die exacte begrenzingen. De WBE's hebben de mogelijkheid onderbouwd wijzigingen in de kaart voor te stellen. Indien nodig zullen deze vóór 1 april 2026 via internet beschikbaar komen raadplegen: kaart.flevoland.nl/aim_ree. De kaart van de afschotgebieden tot 1 april 2025 is in bijlage 7 opgenomen.

De werkgebieden van WBE's zijn verdeeld in jachtvelden. De afschotzones vallen (deels of geheel) in die jachtvelden. De toewijzing van afschot aan een jachtveld betekent dat de jachthouder gerechtigd is het afschot alleen in de zones mag verwezenlijken en niet daarbuiten.

De stadsbossen van Almere, Biddinghuizen, Dronten, Lelystad, Swifterbant en Urk zijn in beheer van een TBO. In de stadsbossen, is gezien de veiligheid nachtelijk afschot met gebruikmaking van de geluiddemper toegestaan, zoals opgenomen in de omgevingsvergunning. Flevo-landschap en Natuurmonumenten hebben in het kader van AIM geen productie en/of verjongingsdoelstellingen voor hun bossen en vallen daarmee buiten dit werkplan. Dat is tevens de reden dat zone van 500 meter zone rondom die bossen niet in dit werkplan is meegenomen.

6.7 Resumé plan van aanpak

Het plan van aanpak uit het vorige werkplan (2025-2026) is door de stakeholders besproken. Een deel van de acties is uitgevoerd, een ander deel staat nog op de actielijst.

6.7.1 Stand van zaken plan van aanpak 2025-2026

Actie	Waar	Door wie	Realisatietermijn	SVZ 17/12/2025
Analyse Burgerspoort	A6	RWS	(m dde) ang	Is nog n et gebeurd.
Analyse Kolthoornpoort	A6	RWS	(m dde) ang	Is nog n et gebeurd.
Volgen ontwikkeling situatie kruising	A6 / A27	RWS	n.v.t.	Is nog n et gebeurd.
Analyse kruising	S105/A6	RWS	(m dde) ang	Is nog n et gebeurd.
Volgen ontwikkeling situatie Ibispoort	A6	RWS	(m dde) ang	Afgehande d.
Volgen ontwikkeling A6 nabij Hollandse tocht	A6	RWS	(m dde) ang	Is nog n et gebeurd.
Analyse faunaverbindingen	A6	RWS	(m dde) ang	Is nog n et gebeurd.
Analyse kruising N307/A6	A6	RWS	(m dde) ang	Is nog n et gebeurd.
Overleg met TBO's en FBE over raster en oversteekplaatsen	N-wegen	Prov nc e	(we cht) kort	Is nog n et gebeurd Gep and n Q1 2026.
Aanlijngebod	Larserbos	F evo- andschap	a gerea seerd	Gerea seerd.
Handhaving gebod	Larserbos	F evo- andschap	a gerea seerd	Gerea seerd.
Snelheidsbeperking naar 60 km / uur	Versch ende gemeentewegen	Gemeenten Le ystad, Dron-ten en NOP	kort- en m dde ang	Versch ende we- gen z jn n sne - he dsreg me afge- waardeerd.
Waarschuwingsborden	Versch ende gemeentewegen	Gemeente Le y- stad en NOP	m dde ang	Is nog n et gebeurd.
Communicatie en voorlichting	Versch ende gemeentewegen	Gemeente Le y- stad en FBE	kort	FBE heeft d t u tge- voerd.
Volgen ontwikkeling	Gemeentewegen	Gemeenten	kort	Is nog n et gebeurd. FBE stuurt va w d- rapportages door.
Aanleg tweetal wildwaar- schuwingsssystemen	Ste gerdreef	Gemeente A mere	gereaa seerd beg n 2025	Gerea seerd. De gemeente A mere gaat mon tor ngsge- gevens de en.
Rekening houden met wilde dieren bij ruimtelijke ont- wikkelingen	Gemeentebreed	Gemeente A mere	voortdurend	Geïmp ementeerd n het be e d. Nu ook w dcamera s b ver- sch ende verb n- d ngen.
Aanbrengen wildsilhouet- ten	In over eg met de wegbeheerders	FBE F evo and	kort	Een dee s beste d. Ze worden n se- mester 1 gep aatst.
Voorlichting over wildaan- rijdingen	Prov nc ebreed	FBE F evo and	kort	Afgehande d.

Afschot reeën langs wegen en in de zones	1.000 meter van u t de n et reeënwe-rend gerasterde z des van A- en N-wegen	WBE s	kort	Gerea seerd.
(Beperkt) uitrasteren verjongingsvlakken	Bosverjong ngsge-b eden	SBB	kort, gebeurt a	Gerea seerd.
(Beperkt) aanbrengen ind. boombescherming	Bosver ongsge-b eden	SBB	kort, gebeurt a	Gerea seerd.
(Beperkt) gebruik onaan-trekkelijk bosplantsoen	Bosverjong ngsge-b eden	SBB	kort, gebeurt a	Gerea seerd.
Afschot in bosverjongings-gebieden en in de zones	Betreffende bos-geb eden nc us ef een bufferzone van 500 meter rond d e betref-fende geb eden	SBB / WBE s	kort	Gerea seerd. In be-paa de bossen za moge k verhoogd afschot worden u t-gevoerd n het ka-der van de p ot.
Plaatsen en/of herstellen rasters	Water andseweg, Goo seweg	SBB en prov n- c e	kort	Werkzaamheden rasters worden n 2026 afgestemd: SBB, FBE, Prov., WBE
Aanbrengen crash-signing	S ngerweg, Sp ekweg	Prov nc e	kort	Is nog n et gebeurd. Op de Sp ekweg zu en w ds houet-ten worden ge-p aatst.
Mogelijkerwijs aanbrengen (deel)raster	N jkerkerweg, Goo seweg en Er-kemedepad	RVB	nog n et bekend	Staat b j Defens e op de agenda. Op de vo gende b jeen-komst za ook het RVB/Defens e wor-den u tgenod gd.
Nakijken en verbeteren ras-ter	Water andseweg	SBB en prov nc e	kort	Werkzaamheden rasters worden n 2026 afgestemd: SBB, FBE, Prov., WBE
Volgen ontwikkeling ver-keersveiligheid	Drontermeerd jk tussen Over js-se sepad en Han-zepad	FBE en prov nc e	kort	Is nog n et gebeurd.
Volgen ontwikkeling ver-keersveiligheid	Dronterweg	FBE en SBB	kort	Is nog n et gebeurd.

Mogelijkerwijs aanbrengen (deel)raster	Vo enhoverweg	M n. van Just t e en Ve ghe d en prov nc e	nog n et bekend	Nak jken of daar a een reeuerend raster s aangebracht.
Plaatsen mobiele flitspaal	Steenw kerweg	Prov nc e	kort	Is nog n et gebeurd.

6.8.2 Plan van aanpak 2026-2027

Aan het huidige plan van aanpak zijn nieuwe acties toegevoegd.

Nieuwe acties	Waar	Door wie	Realisatietermijn
Reden clustering concentratie aanrijdingen A6/S105 uitzoeken	A6/S105	SBB, RWS en FBE	2-2-2026
Bespreken uitvoering pilot begrazingsdrukmonitoring	prov nc ebreed	Staatsbosbeheer	Med o 2026
Concreet plan te nemen diverse maatregelen	D verse wegen	Gemeente A mere	2026-2027
RVB vragen naar bouw raster defensierrein	Sp ekweg	FBE F evo and	Med o 2026
Ecologische verbindingzones behouden en versterken	Stede jk geb ed A mere	Gemeente A mere	2026-2027
Resultaten bijeenkomst faunaverbindingen opnemen in nieuw werkplan	F evo and	FBE F evo and b Landschapsbeheer	2026-2027
Check werkzaamheden diverse rasters en eigenaarschap	F evo and	Prov nc e, SBB, FBE, WBE s	Januar 2026
Plaatsing borden aanlijngedod alle eigen terreinen	Larserbos	F evo- andschap	tweede kwartaa 2026
Jachtvelden aan N719 afschot verlenen	Voorsterbos	WBE NOP	Januar 2026
Toewijzing Kuinderbos behalen	Ku nderbos	Staatsbosbeheer	Vóór 1-4-2026
Verhogen toewijzing aangrenzend jachtveld	Leemr ngweg	WBE NOP	Januar 2026
Advies wel of geen plaatsing silhouet	Voorsterweg	WBE NOP	2026
Bepalen of beheer van reeën noodzakelijk is	Industr eterre n Larserweg/op- r t A6	RWS en gemeente Le ystad	2026-2027
Bepalen of beheer van reeën noodzakelijk is	A6 op-af r tten b Kotterbos en b kunst- werk o fan- ten ,	RWS, prov nc e F e- vo and, FBE, SBB	2026-2027
Voorstellen wijziging kaart afschotgebieden indie- nen	prov nc ebreed	WBE NOP, WBE OFL en WBE ZFL	Maart 2026

7 DE MONITORING

Monitoring is een essentieel onderdeel van Adaptive Impact Management omdat het ervoor zorgt dat beslissingen en interventies voortdurend worden geëvalueerd en aangepast op basis van nieuwe inzichten en veranderende omstandigheden.

Eens per kwartaal zal de FBE Flevoland de stakeholders bijeen roepen voor een overleg over het behalen van de doelen. Daarnaast vindt binnen de grofwildcommissie overleg plaats over het realiseren van het afschot.

7.1 Inzicht in effectiviteit

Monitoring helpt te bepalen of de genomen maatregelen de gewenste effecten hebben. Als de resultaten afwijken van de doelen, kan worden bijgestuurd. De effecten die worden gevolgd zijn de invloeden van de verschillende maatregelen (al dan niet in combinatie met elkaar) op het aantal aanrijdingen, bosverjonging en de ontwikkeling van bosgemeenschappen.

De ingezette maatregelen voor 2025-2026 zijn:

- het plaatsen en/of herstellen van rasters (Waterlandse weg, Gooise weg, wellicht een deel van de Vollenhoverweg);
- crash signing (Spiekweg, Slingerweg),
- verlaging verkeerssnelheid (NOP, Lelystad),
- snelheidscontrole (Omgeving Kuinderbos, Oosterringweg, Banterweg, Schokkerringweg, Steenwijkerweg, Kadoelenweg, Vollenhoverweg);
- plaatsing silhouetten (locaties nog niet bekend);
- plaatsing wildwaarschuwingssystemen (Almere);
- bebording (Lelystad, zo mogelijk ook omgeving Kuinderbos, zo mogelijk omgeving Luttelgeest);
- communicatie (provincie, gemeente Lelystad en de FBE);
- Afschot binnen 1.000 meter zone langs A- en N-wegen - daar waar geen rasters staan -, 500 meter langs bossen en in de (stads-)bossen.

7.2 Feedbackloop

Het vormt de basis voor de cyclische aanpak van AIM. Door gegevens te verzamelen, te analyseren en te interpreteren, ontstaat er een feedbackloop waarmee plannen continu worden verbeterd.

7.3 Respons op onzekerheid

In complexe systemen is er vaak onzekerheid over de uitkomsten van interventies. Monitoring maakt het mogelijk om onverwachte effecten of trends snel te detecteren en te reageren.

7.4 Ondersteuning van besluitvorming

Door actuele en betrouwbare data beschikbaar te hebben, kunnen beter geïnformeerde beslissingen worden genomen.

7.5 Efficiënt gebruik van middelen

Monitoring voorkomt dat middelen worden verspild aan ineffectieve maatregelen. Dit verhoogt de efficiëntie en impact van het management.

7.6 Verantwoording en transparantie

Het biedt bewijs voor de resultaten van acties, wat belangrijk is voor verantwoording naar stakeholders en het opbouwen van vertrouwen.

Kortom, monitoring binnen AIM zorgt voor een adaptieve, op data gebaseerde aanpak die leidt tot betere resultaten en duurzame impact.

Ten behoeve van de monitoring worden de volgende zaken conform onderstaand schema gevolgd en vastgelegd.

Monitoring van:	Door:
Getroffen mitigerende maatregelen	Allen, afschot in het faunaregistratiesysteem
Valwildregistratie	FBE, registratie in de applicatie
Bosverjonging	Staatsbosbeheer
Flora en fauna (ken- en doelsoorten)	TBO's
Voorjaarstelling ree (MNA-telling)*	WBE's onder auspiciën van de FBE Flevoland
Schade landbouwgewassen**	FBE (faunaschadegegevens van BIJ12)
Aanwijzen schadegevoelige percelen	FBE (beleidsregels tegemoetkoming schade)

* Middels de minimum number alive telling (MNA) in het voorjaar is te bepalen of de populatie toeneemt, afneemt of stabiel blijft. Het beheer van reeën kan daarop worden aangepast.

** Desondanks de afgelopen jaren weinig landbouwschade is geregistreerd, is het wel van belang de schade gedurende de duur van, in ieder geval dit werkplan, te monitoren. Daarbij gaat het om de getaxeerde faunaschade, de taxaties die niet in aanmerking komen voor een tegemoetkoming in de faunaschade en de gegevens verkregen middels aanvragen van incidentele vergunningen om schade veroorzaakt door reeën te beperken.

Bijlage 1. Doelen Natuurbeheerplan Flevoland 2023

3. Doelen en criteria

In dit hoofdstuk worden de beleidsdoelen en criteria beschreven ten aanzien van onze natuur-, landschaps-, water- en klimaatdoelen. Hieraan zullen de subsidieaanvragen van natuurbeheerders en de gebiedsaanvragen van de agrarische collectieven worden getoetst.

3.1 Natuur- en landschapsbeheer

In Flevoland ligt het zwaartepunt in het natuurbeheer bij het in stand houden en verder ontwikkelen van het Flevolandse deel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De belangrijkste natuurwaarden voor Flevoland zijn moerassen, open water en natte bosgebieden. Daarnaast streeft de provincie naar het behoud van karakteristieke en waardevolle landschapselementen binnen en buiten de natuurgebieden.

Waar mogelijk is het streven naar een ecosysteembenadering met grote eenheden en ruimte voor natuurlijke processen. De hoogste prioriteit wordt gegeven aan het behalen van de Internationale doelen van de binnendijkse Natura 2000-gebieden.

Voor het natuurbeheer wordt gebruik gemaakt van de natuurbeheertypen beschreven in de index natuur en landschap; www.blij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap. In deze index zijn de beschrijving, afbakening, subsidievoorwaarden, standaardkostenprijs, monitoring en natuurkwaliteit per beheertype beschreven.

3.2 Agrarisch natuur- en landschapsbeheer

Het agrarisch natuurbeheer in Flevoland is voornamelijk gericht op het leefgebied open akkerland voor broedende akkervogels grauwe – en blauwe kiekendief, veldleeuwerik, gele kwikstaart en graspleper en overwinteraars die van de maatregelen profiteren (blauwe kiekendief, veldduif, veldleeuwerik). Hiernaast is er beperkte ruimte voor maatregelen in het leefgebied open grasland om de soorten veldleeuwerik, gele kwikstaart, graspleper en kievit te ondersteunen. Vanaf 2023 komt er meer ruimte om de zomertortel, kneu, graspleper, kleine karekiet en de otter te ondersteunen doormiddel van het leefgebied dooradering.

3.2.1 Beschrijving van de leefgebieden

Leefgebied open akkerland

Het leefgebied open akkerland bestaat uit landschappen met overwegend bouwland waarin wordt voldaan aan de elsen die akkersoorten stellen. Bouwland bestaat uit akkers bebouwd met gewassen zoals granen, aardappels of sulkerbleten. De akkers zijn doorsneden met bermen, sloten en meer of minder opgaande begroeiing.

Met akkervogels wordt bedoeld op soorten die zich (in zekere mate) hebben aangepast aan de dynamiek van de hedendaagse landbouw. Daarbij is niet alleen voedselbeschikbaarheid in de vorm van zaden, insecten en mulzen noodzakelijk, maar ook dekking, slaapplekken (zeker in winterperiodes) en een gevarieerd bouwplan. Kenmerkende soorten van akkers zijn zowel soorten die broeden op deze akkers (zoals gele kwikstaart, veldleeuwerik en grauwe kiekendief) als soorten die tijdens de trek of overwintering afhankelijk zijn van niet geoogste granen en onkruidzaden (veldleeuwerik, vinken en gorzen). Akkers met veel granen en zaden zijn goed voor mulzenpopulaties, die op hun beurt weer voedsel verschaffen voor roofvogels. Een soort als de kievit kent zijn zwaartepunt in het open grasland, maar komt ook relatief veel in open akkerland en de combinatie van de twee voor.

De belangrijkste ecologische elsen van akkersoorten zijn voldoende voedsel en rust- en broedgebieden in de zomer en voldoende voedsel en rustgebieden in de winter. Bepaalde soorten komen alleen in de zomer in akkerbouwgebieden voor (trekvoegels als de gele kwikstaart en grauwe kiekendief), andere soorten verblijven jaarrond in Nederland (patrijzen, blauwe kiekendief, veldleeuwerik) en weer andere soorten zijn typische wintergasten in akkerbouwgebieden (gorzen, vinken).

Leefgebied open grasland

Het leefgebied open grasland bestaat uit open landschappen met overwegend grasland. Vaak is dit leefgebied doorsneden met een rijnmazig netwerk van lijnvormige wateren: sloten, wetelingen en vaarten. Ideaaliter bestaat een kerngebied voor soorten van open grasland zowel uit natuur- als

agrarische gronden die in samenhang worden beheerd, gefaseerd in ruimte en tijd. Op de agrarische gronden die mede voor weidevogels worden beheerd, woogt de productiefunctie het zwaarst, maar vindt deze productie plaats binnen de voorwaarden die het behoud van biodiversiteit stelt. Het in Flevoland begrenste leefgebied open grasland kent een gedeelde functie van open gras- en akkerland.

Leefgebied dooradering

Het leefgebied dooradering bestaat uit lijnvormige elementen die een netwerk vormen van broed- en foerageergebied voor soorten die leven in het agrarisch landschap. Het bestaat uit een combinatie van ecologisch beheerde heggen, struulen, akkerranden, rugten en voedselveldjes. Deze elementen grenzen direct, of indirect met behulp van andere beheerde elementen, aan natuurgebieden uit het NNN relevant voor de doelsorten. In Flevoland wordt gericht op drie soorten dooradering. Ten eerste natuurlijke overgangen tussen bos en akkerland door de komst van meer mantel- en zoomvegetatie en struweel rond de bostrand. Doelsoorten hierbij zijn de kneu en de zomertortel. Ten tweede wordt er ingezet op de versterking van de verbindende werking van de vaarten. Veel water gebonden soorten gebruiken de oevers van de vaarten als leefgebied

of migratieroute. Door meer land rond de vaarten natuurlijk in te richten kan deze werking versterkt worden. Doelsoorten hierbij zijn graspleper, kleine karekiet en de otter. Als laatste wordt dooradering gebruikt om groene elementen met elkaar te verbinden. Deze groene elementen zijn niet persé natuurgebieden. Het kunnen ook bijvoorbeeld (ecologisch beheerde) bermen, landschapselementen, tochten, of natuurlijk ingerichte erven zijn. Doelsoorten hierbij zijn afhankelijk van het type dooradering (via akkerranden, rugten, of struweel) en sluiten aan bij doelsorten van leefgebied dooradering of leefgebied open akkerland.

3.2.2 Selectie en begrenzing van de gebieden

Op de natuurtypenkaart agrarisch natuurbeheer is een keuze gemaakt voor de begrenzing van de leefgebieden. Om de gewenste ecologische effectiviteit te bereiken zijn criteria gehanteerd t.a.v. de aanwezigheid van doelsorten, voldoende openheid en omvang. Het agrarisch collectief kan alleen voor deze begrenste gebieden een gebiedsaanvraag doen. In de overzichtstabel zijn de begrenste leefgebieden, beheertypen en de soorten waarvoor dit gebied van belang is te vinden. In deze beschrijving worden de doelen aangeduid. Deze zijn voor het agrarisch collectief de basis voor de uitwerking van de gebiedsaanvraag.

Leefgebied	Beheertype	Doelsoorten
Open Akkerland	Open akker voor broedende akkervogels	Veldleeuwerik Gele kwikstaart (Graspleper) (Grauwe- en Blauwe kiekendief) (Veldduif)
Open Grasland	Weldovogeland met riet of opgaande begroeiing	Veldleeuwerik Gele kwikstaart (Graspleper) (Kievit)
Dooradering	Bomenrij en singel, struweel en rugte	Kneu Zomertortel
	Watargang	Graspleper Kleine karekiet (Otter)

Overzichtstabel van de leefgebieden, beheertypen en doelsoorten. In de tabel staan onder soorten primaire en secundaire soorten vermeld. Secundaire soorten staan tussen haakjes.

3.2.3 Opstellen en beoordeling van de gebiedsaanvraag

Het is aan het agrarisch collectief om binnen de begrensde leefgebieden maatregelen te kiezen met een hoge effectiviteit. Hiervoor worden instapcondities gesteld. De in deze paragraaf geschetste criteria geven aan welke kwaliteit de provincie nastreeft in de gebieden en zijn richtinggevend bij de uitwerking van de gebiedsaanvragen door het agrarisch collectief.

Criteria en eisen voor open akkerland

- Aanwezigheid van de doelsoort**
Instapels: In het gebied komen de grauwe- of blauwe klekandier en/of minimaal 20 broedparen van veldleeuwerik en gele kwikstaart samen per 100 ha voor.
Streefdoel: de komende 6 jaar de aantallen in standhouden of te laten groeien.
- Een kerngebied van voldoende omvang en connectiviteit**
Instapels: akkerbouwgebied van tenminste 250 ha. Ligging aan (natuur) gebieden die belangrijk zijn voor de doelsoorten is een pre.
Streefdoel: akkerbouwgebied van gebied van 1000ha. Gebied is verbonden met een ander akkervogelkerngebied of grenst aan een natuur gebied dat belangrijk is voor de doelsoorten.
Gewasdiversiteit en gebruikswijze (creëren van foerageergebied en het optimaliseren van broed- en opgroei mogelijkheden)
Instapels: totaal aan maatregelen (bijvoorbeeld: akkerranden, wintervoedsel-veldjes, vogelakkers, etc.) beslaat 5% van het akkerbouwgebied.
 Maatregelen ten behoeve van het verbeteren van de voedselsituatie worden gecombineerd met maatregelen ten behoeve van verbeteren nestsucces (individuele nestbescherming en/of aangepast maaltbeheer). In de aangelegde akkerranden, wintervoedsel-veldjes, vogelakkers worden geen insecticiden gebruikt. Het kerngebied wordt gedomineerd door akkerbouw, met een klein aandeel grasland en maais.
Streefdoel: Totaal aan maatregelen (bijvoorbeeld: akkerranden, wintervoedsel-veldjes, vogelakkers, etc.) beslaat 10% van het akkerbouwgebied, waarbij de verhouding zomer-wintermaatregelen ongeveer 80:20 betreft. Minstens 10% van het oppervlak gaat onbewerkt de winter in (stoppel van aardappel, maïs of granen) of kent een vorm

van niet kerende groundbewerking, waarbij een groenbemester de winter overstaat (al dan niet oppervlakkig bewerkt). Minstens 10% van de verbouwde granen betreft zomegranen.

Criteria en eisen voor open grasland

- Aanwezigheid van voldoende doelsoorten**
Instapels: Minimaal 30 broedparen van de soorten van de gele kwikstaart, graspleper, klevit en veldleeuwerik samen per 100 ha.
Streefdoel: de komende 6 jaar de aantallen in stand houden of te laten groeien.
- Volgende omvang en connectiviteit**
Instapels: minimaal 100 ha samenhangende beheerde oppervlakte waarop leefgebied open grasland aanwezig is. Het gebied is zoveel mogelijk aaneengesloten en heeft een zo kort mogelijke buitengrens. Beheerde percelen liggen in samenhang met elkaar. Behoorden percelen liggen in samenhang met elkaar en er zijn geen geïsoleerde percelen met uitgesteld maaltbeheer.
Streefdoel: minimaal 250 ha samenhangende oppervlakte waarop leefgebied open grasland aanwezig is. Hierbinnen zijn geen voor weldevogelkerns onoverkomelijke barrières aanwezig. Er is een buffer van 200 meter met een zeer hoge mate van openheid om het kerngebied aanwezig. Zware beheerpakketten liggen ongesloeiend in het kern van het gebied.
Rustperiode tijdens broedselsoorten en uitgestelde maaldatum
Instapels: Tijdens het broedselsoorten wordt een rustperiode gehanteerd, waarbij pas gemaaid wordt op het moment dat de (meeste) jongen vliegvlug zijn. Een richtlijn is 1 april tot 15 juni, maar de precieze periode kan verschillen tussen 'vroeg' en 'late' gebieden en tussen jaren. In dat deel van het gebied waarvoor geen pakketten met rustperiode zijn afgesloten vindt nestbescherming plaats en indien nodig ook op percelen met beheerpakketten voorafgaand aan of na afloop van de rustperiode. De nestbescherming bedraagt maximaal 20% van de maatregelen.
Streefdoel: rustperiode, eventueel met extensieve beweidings, tussen 1 april en 15 juli óf op het moment dat de jongen vliegvlug zijn. Maaien na 1 juli én/of op het moment dat de jongen vliegvlug zijn. De precieze periode kan verschillen tussen 'vroeg' en 'late' gebieden en tussen jaren.

In dat deel van het gebied waarvoor geen pakketten met rustperiode zijn afgesloten vindt nestbescherming plaats en indien nodig ook op percelen met beheerpakketten voorafgaand aan of na afloop van de rustperiode. De nestbescherming bedraagt maximaal 20% van de maatregelen.

Criteria en eisen voor dooradering

- Aanwezigheid van doelsoorten**
Instapels: Het gebied ligt binnen het verspreidingsgebied van de betreffende doelsoorten.
- Volgende omvang en connectiviteit**
Instapels: Agrarische natuur van ten minste 3 km aan lijnvormige beheerde elementen. Beheerde elementen liggen ononderbroken bijeen. Ze vormen een verbinding tussen groene elementen in het landschap. Óf ze liggen direct grenzend aan het NNN.
- Creëren broedgebied met voldoende rust**
Instapels: Struwelen bestaan uit inheemse struiken. Geen beheer aan struwelen vindt plaats tussen 1 april en 31 augustus.

3.3 Categorie Water

De maatregelen in categorie water van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer moeten bijdragen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Nitraatrichtlijn. Binnen categorie water wordt ingezet op drie beheerfuncties:

- Verbeteren chemische waterkwaliteit
- Verbeteren ecologische waterkwaliteit
- Water vasthouden

Door middel van het creëren van toekomstige-stedige duurzame waterlopen wordt ingezet op deze beheerfuncties. De volgende maatregelen voor een betere oppervlaktewaterkwaliteit worden onderscheiden:

- Aanleg verbrede bufferzone
- Aanleg bufferzone met infiltratiegreppel
- Aangepast slootkartbeheer middels maaien en afvoeren

Waterlopen met bufferzones en infiltratiegreppels

Binnen het GLB-NSP is het niet langer mogelijk de eerste meters van een bufferzone langs een waterloop te vergoeden. Deze verplichte spuit-

Leefgebied	Beheertypen	Aanwezigheid doelsoorten	Omvang en eigenschappen gebied
Open Akkerland	Open akkerland voor broedende akkervogels	In het gebied komen de grauwe/ blauwe klekandier en/of minimaal 20 broedparen van veldleeuwerik en gele kwikstaart samen per 100 ha voor.	Akkerbouwgebied van tenminste 250 ha. Het gebied is zoveel mogelijk aaneengesloten en heeft een zo kort mogelijke buitengrens. Óf het gebied functioneert als verbinding tussen grote natuurgebieden.
Open Grasland	Weldevogelgebied met niet en opgaande begroeiing	Minimaal 30 broedparen van de soorten gele kwikstaart, graspleper, klevit en veldleeuwerik samen per 100 ha.	Kerngebied van minimaal 250 ha samenhangende beheerde oppervlakte waarop leefgebied open grasland aanwezig is. Het gebied is zoveel mogelijk aaneengesloten en heeft een zo kort mogelijke buitengrens. Beheerde percelen liggen in samenhang met elkaar en er zijn geen geïsoleerde percelen met uitgesteld maaltbeheer.
Dooradering	Struweel en ruigte; Bomenrij en Singel; Watergang	Het gebied ligt binnen het verspreidingsgebied van de betreffende doelsoorten	Agrarische natuur van ten minste 3 km aan lijnvormige beheerde elementen. Beheerde elementen liggen ononderbroken bijeen. Ze vormen een verbinding tussen groene elementen in het landschap. Óf ze liggen direct grenzend aan het NNN.

Overzichtstab: criteria aanwezigheid doelsoorten en omvang gebied

en bemestingsvrije bufferzone is 2 tot 5 meter afhankelijk van het type waterloop en wordt voorgeschreven binnen conditi-onaliteit GLMC 4. Eenzelfde maatregel is voorzien binnen het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn. In Flevoland wordt gestreefd naar een effectieve invulling van de verplichte spuit- en bemestingsvrije zones langs watergangen. Focus ligt op het toepassen van beheermaatregelen die de buffer-functie verbeteren en ervoor zorgen dat de afspoeling van nutriënten en de emissie (drift) van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater verminderd wordt. Verbrede bufferzones breder dan de verplichte 2 tot 5 meter kunnen in principe wel worden vergoed. Voor verbrede bufferzones zijn momenteel geen specifieke eisen geformuleerd.

De eerste paar meter van een bufferzone heeft het grootste effect in het tegengaan van emissie (drift) van gewasbeschermingsmiddelen naar de sloot. Brede bufferzones kunnen binnen het GLB-NSP ook vergoed worden uit de ecoregelingen. Omdat de effectiefste zone niet te vergoeden is, en omdat bredere bufferzones ook uit de ecoregelingen vergoed kunnen worden, zet het Waterschap Zuiderzeeland in op bufferzones met infiltratiegreppels. Dit heeft een toegevoegde waarde in het tegengaan van met name drift en mogelijk ook afspoeling van water op het perceel dat zijn weg zoekt naar de (kavel)sloot; deze maatregel is niet opgenomen binnen een andere subsidieregeling. Criteria en eisen voor de bufferzones met infiltratiegreppel zijn:

- Aanstluitend aan oppervlaktewater (langs watervoerende sloot).
- Daarnaast stelt het waterschap een aantal specifieke beheerplannen voor de bufferzones:
 - Buiten het aanleggen en maaien van de rand en onderhoudswerkzaamheden aan watergangen mag er onder voorwaarden door de rand heen gereden worden.
 - Op de randen mag alleen een vastgesteld zaai-mengsel worden gebruikt.

Aangepast slootkantbeheer

Onder aangepast slootkantbeheer wordt het duurzame, circulaire slootkantbeheer verstaan waar in 2020 mee is gestart in kader van het Actieplan Bodem & Water. In de sloten onderdeel van dit beheer wordt gefaseerd gemaaid, maaisel afgevoerd, verzameld en verwerkt. Het aangepast slootkant-

beheer is onderdeel van categorie water én klimaat en heeft de volgende doelen:

1. Vergroten diversiteit flora: meer soorten planten kunnen zich vestigen rondom slootkanten.
2. Stimuleren bloei: planten krijgen de kans om te bloeien, binnen een bepaalde afstand zijn altijd bloeiende planten te vinden.
3. Stimuleren insecten: wilde bijen, vlinders en nuttige insecten kunnen slootkanten met diverse en bloeiende flora gebruiken om zich te voeden, voort te planten en te migreren.
4. Waterkwaliteit: gevaarlijke (natte) slootkantvegetatie en voedingsstoffen uit het verderend maaisel komen niet via het talud in het oppervlaktewater.
5. Bodemkwaliteit: maaisel draagt rechtstreeks bij aan een vitale bodem door organische stof aanvoer. Bijvoorbeeld als compost of via stalstrooisel als mest. Een vitale bodem heeft een goede bodemstructuur, een actief bodemleven en houdt water vast. Dit geeft betere gewassen, minder uit- en afspoeling van nutriënten en minder wateroverlast.
6. Kringlooplandbouw: het toepassen van lokale reststromen, zoals maaisel, op het eigen bedrijf of een bedrijf in dezelfde regio.

3.4 Categorie Klimaat

De categorie Klimaat is gericht op klimaatbeheermaatregelen die CO₂-vastlegging, het verminderen van broeikasgassen en het vasthouden en afvoeren van water als doelstelling hebben. Deze doelstelling is opgesplitst in klimaatmitigatie en klimaat-adaptatie. Binnen categorie klimaat wordt in 2023 ingezet op twee maatregelen:

- Aangepast slootkantbeheer (zie 3.3)
- Duurzaam bodembeheer

Duurzaam bodembeheer

De opbouw en het behoud van een gezond bodemprofiel wordt mede bepaald door aanvoer en afbraak van organische stof. Bij het huidige agrarisch bodemgebruik staat dit onder druk, en dreigt de bodem te verschromen als er geen extra organische stof wordt aangevoerd. Tegelijkertijd worden de effecten van klimaatverandering steeds vaker zichtbaar. Vaker en heftiger buien én langere perioden van droogte. Een gezonde bodem heeft een sponswerking, het kan water bergen in geval van plekbuien en bufferen voor tijden van droogte. Organische stof verhoogt het absorptievermogen

van de bodem, waardoor er een geringere kans is op afspoeling.

Tevens vergroot organische stof het klei-humus complex, waardoor er minder kans is op uitspoeling van nutriënten. Een verhoging van het organische stofgehalte in de bodem heeft naast goede agrarische eigenschappen ook het voordeel dat het waterbergend vermogen hoger is. De bodem houdt regenwater langer vast en vormt een buffer voor het watersysteem waardoor plekbelasting afgevlakt wordt. Aanvoer van organische stof kan (deels of geheel) op duurzame wijze gebeuren door het achterlaten van plantenresten op het land, zoals stro of slootkantmaaisel, organische mest of compost. Een duurzaam en gezond bodemprofiel wordt geholpen door de organische kringloop lokaal te houden waarbij aanbieders en gebruikers van organische stof samenwerken.

Leefgebied	Beheerfuncties
Open Akkertand	Optimaliseren voortplantingsmogelijkheden Creëren foerageergebied
Open Grasland	Optimaliseren foerageer-, en broed- en opgroeimogelijkheden Creëren nat blotoop
Dooradering	Optimaliseren foerageer-, en broed- en opgroeimogelijkheden
Categorie Water	Verbeteren chemische waterkwaliteit Verbeteren ecologische waterkwaliteit Water vasthouden
Categorie Klimaat	Vastleggen CO ₂ Reduceren broeikasgassen Vernatten Opvangen waterplekken en droogte Omgaan met verzilting

Overzichtstabel van leefgebieden en beheerfuncties

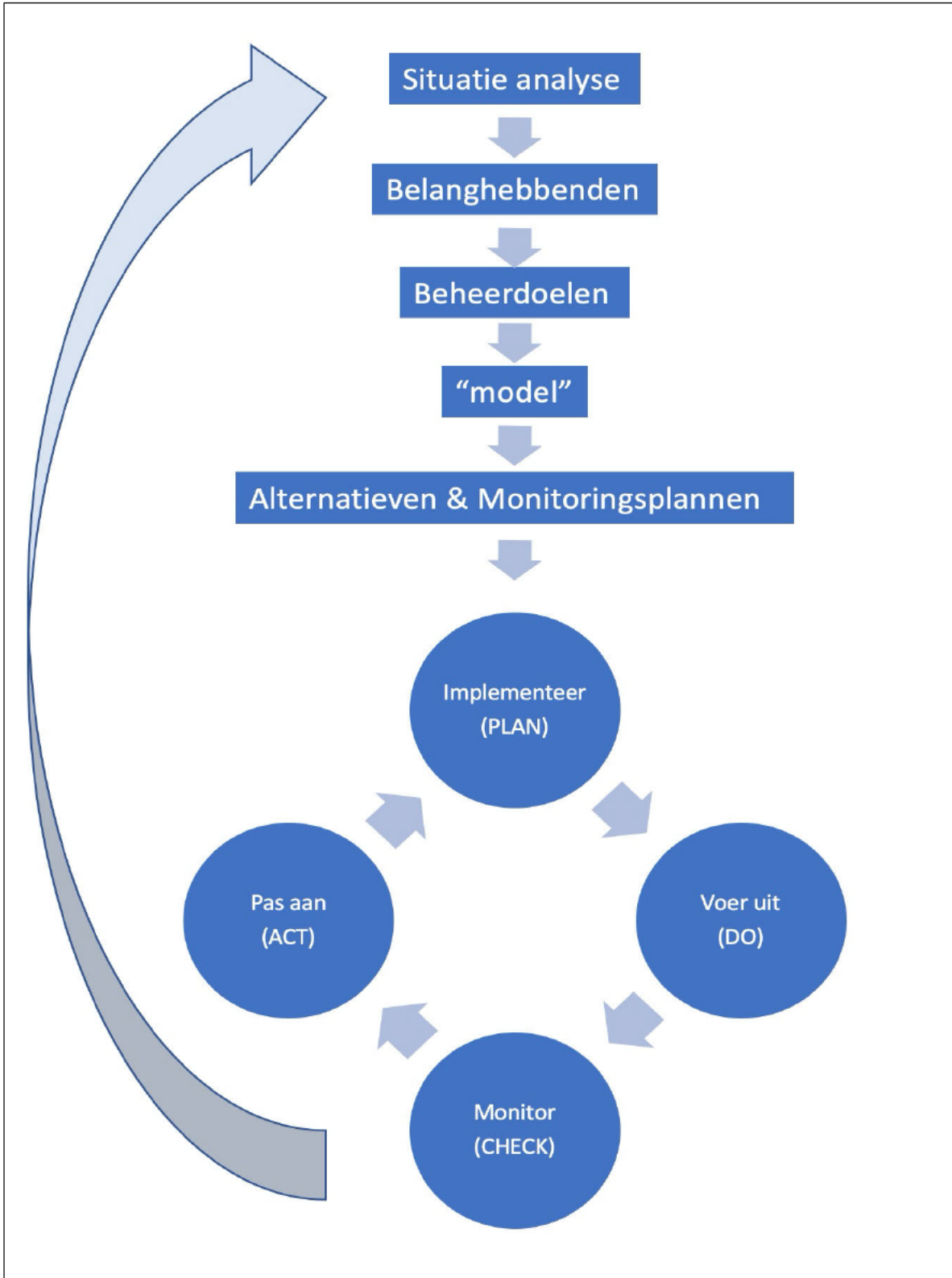
3.5 Beoordelingscriteria gebiedsaanvraag

De in deze paragraaf geschetste criteria worden door RVO en provincie gebruikt om de gebiedsaanvraag van het agrarisch collectief voor agrarisch natuurbeheer te toetsen op de Europese subsidiereisen. In een gebiedsaanvraag kunnen meerdere deelgebieden worden opgenomen.

De gebiedsaanvraag zal worden getoetst op:

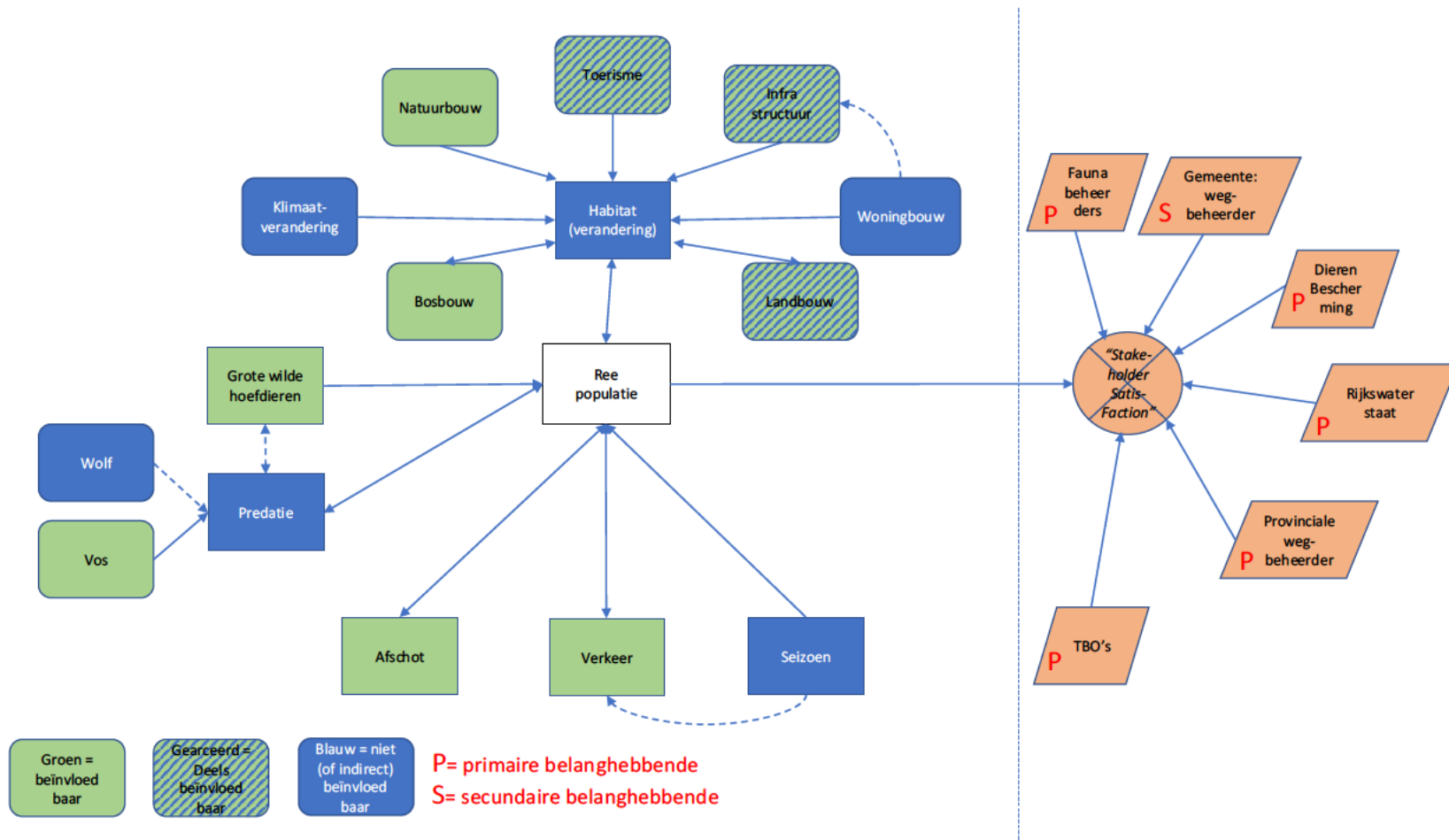
- De kaart zoekgebied agrarisch natuurbeheer, - zoekgebied categorie water en - zoekgebied categorie klimaat.
- De criteria zoals opgenomen in onderstaande tabel.

Bijlage 2. Schematische en vereenvoudigde weergave van het AIM-proces

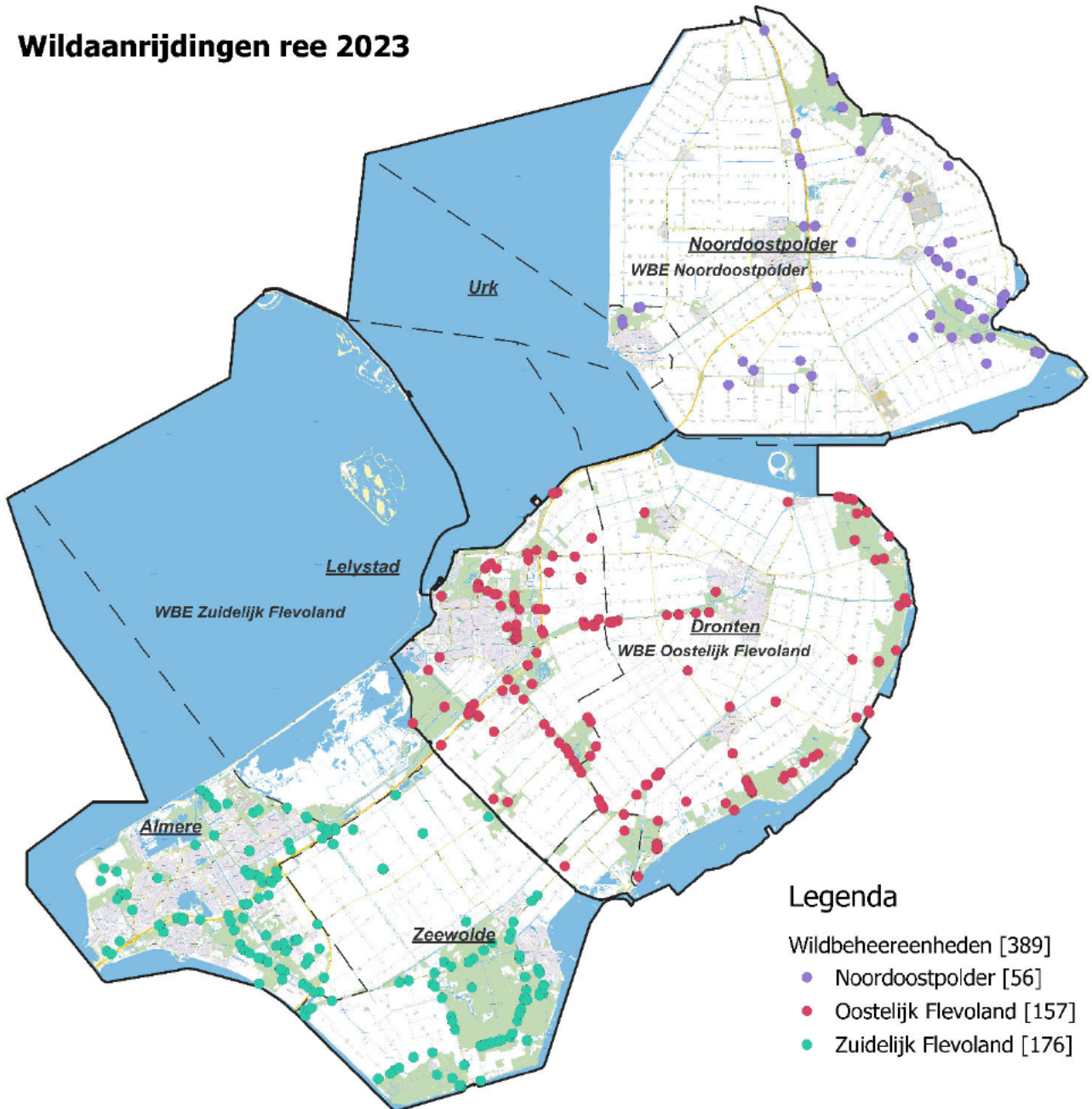

Bijlage 3. Het relatiediagram van het ree in Flevoland

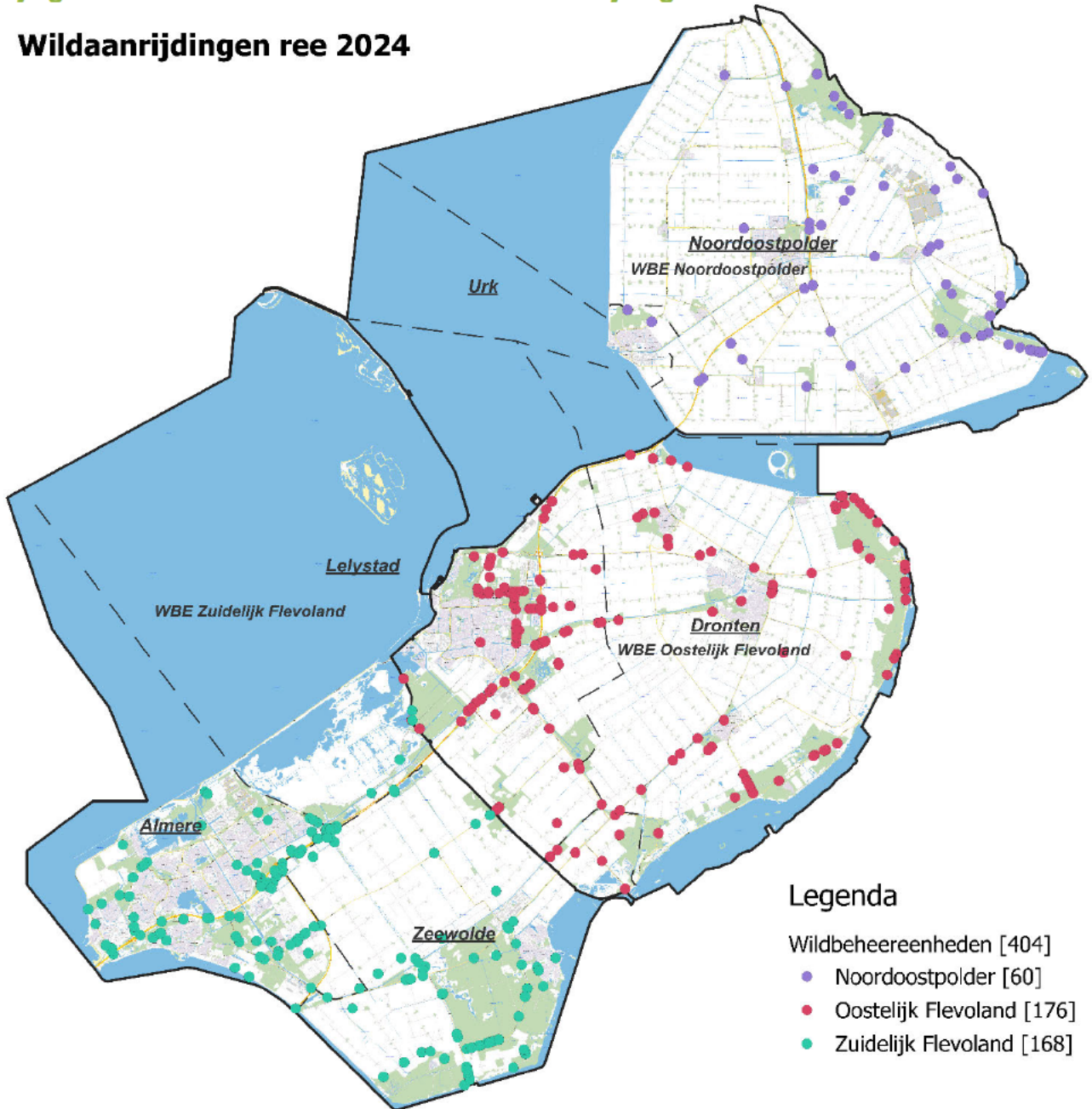
Bijlage 4. Provinciale kaart met locaties van aanrijdingen met reeën in 2023

Wildaanrijdingen ree 2023

Bijlage 5. Provinciale kaart met locaties van aanrijdingen met reeën in 2024

Wildaanrijdingen ree 2024

Legenda

- Wildbeheerseenheden [404]
- Noordoostpolder [60]
 - Oostelijk Flevoland [176]
 - Zuidelijk Flevoland [168]

Bijlage 6. In het eerste werkplan ingebrachte maatregelen naar stakeholder

Publieksbeïnvloeding	Inbreng
Instellen aanlijngedod	LS
Handhaven aanlijngedod	LS
Voorlichting algemeen	LS, WBE-N
Voorlichting tijdens gevaarlijke periodes	DB
Snelheid	
Handhaven snelheid	LS, WBE-N
Snelheidsbeperking tot 60 km per uur; permanent	WBE's
Snelheidsbeperking tot 60 km per uur; tijdelijk	DB, WBE OFL
Bebording	
Plaatsing waarschuwingsbebording (evt. meertalig)	LS, DB, WBE NOP
Plaatsing "crash-signing"	DB
Digitale snelheidsmeters langs de weg	DB
Actief wildwaarschuwingssysteem	DB, A
Bermbeheer	
Openhouden bermen A- en N-wegen	DB
Breder maaien van bermen	DB, WBE NOP
Geen begroeiing langs scheiding N-wegen	DB
Onaantrekkelijke bermmengsel toepassen	DB, WBE NOP
Rasters	
Rasters langs A- en N-wegen nabij stedelijke bebouwing	DB
Aanbrengen rasters en dwangwissels	WBE OFL
Insprongen in bestaand raster aanbrengen	
Rasters rond bosverjonging	SBB
Afschot	
Afschot in achterland op knelpunten	WBE OFL
Afschot/bestandsverlaging bij bosverjonging	WBE OFL, SBB
Afschot op percelen met gevoelige gewassen	WBE OFL
Uitvoeren populatiebeheer	WBE'S, SBB
Bosverjonging	
Gebruiken van onaantrekkelijke soorten	
Gebruiken individuele boombescherming	SBB
Geen struwelen en bosschages op kopse kanten landbouwpercelen	DB
Geurstoffen	SBB
Verhogen recreatiedruk	SBB
Diversen	
Verzamelen schadedata	L
Verzamelen kosten preventieve maatregelen	L
Lokaliseren risicogebieden	L

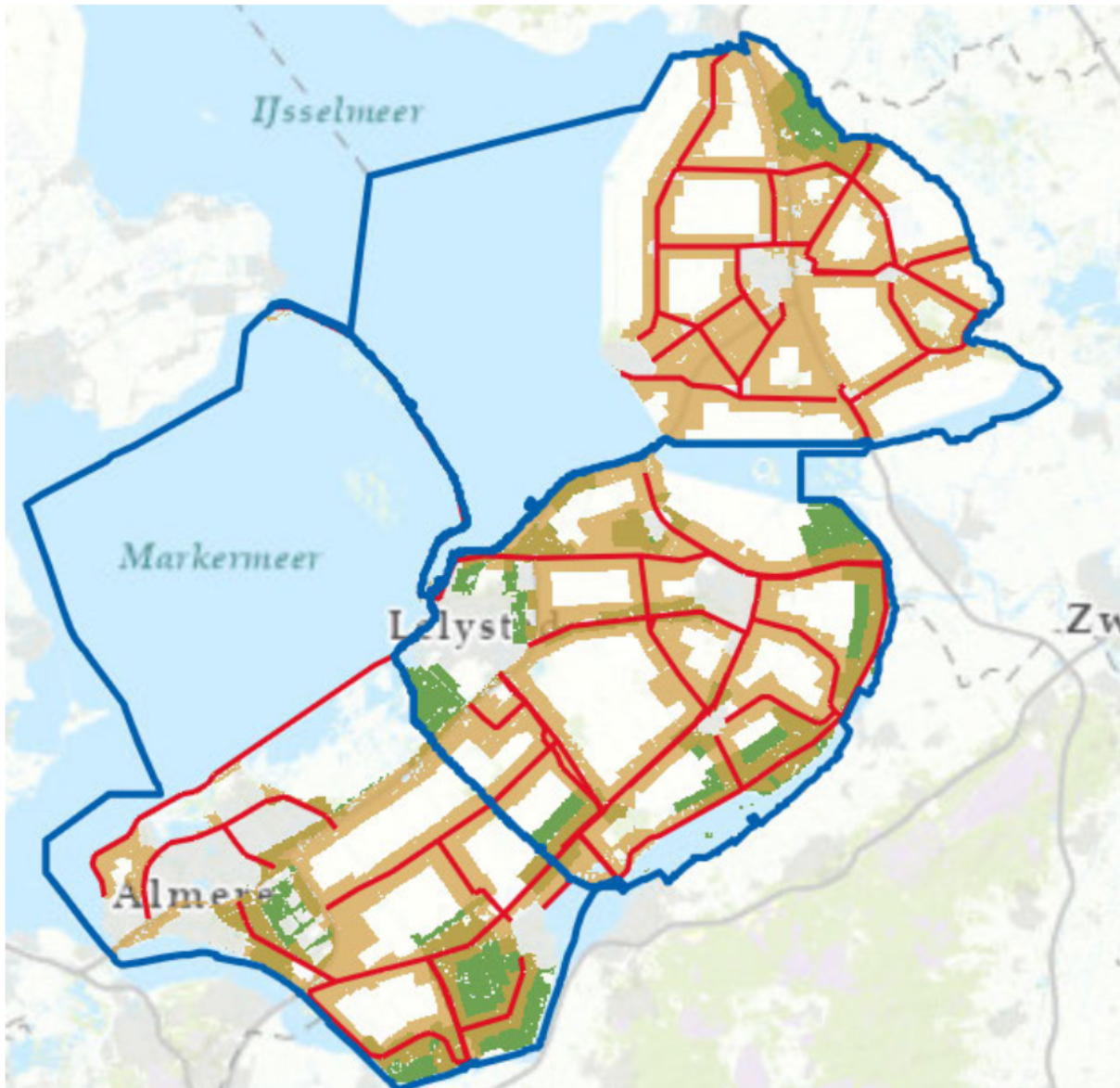
Lijst van afkortingen in de tabel van maatregelen

LS	Gemeente Lelystad
A	Gemeente Almere
DB	Dierenbescherming
WBE NOP	WBE Noordoostpolder
WBE OFL	WBE Oostelijke Flevoland
WBE ZFL	WBE Zuidelijk Flevoland
RWS	Rijkswaterstaat
PF	Provincie Flevoland
SBB	Staatsbosbeheer
L	Landbouw

De maatregelen zoals die door de stakeholders zijn ingebracht, zijn in deze tabel niet gefilterd op haalbaarheid, wenselijkheid of relevantie.

Voor RWS en de provincie geldt dat zij reeds uitgewerkte plannen van aanpak hebben ingebracht. Deze zijn niet in de tabel gemeld maar integraal overgenomen in de tekst van het werkplan.

Bijlage 7. Schematische weergave afschotgebieden AIM Ree

Legenda:

- Rood: provinciale wegen
- Blauw: WBE-grenzen
- Bruin: bufferzone wegen
- Groen: bossen en bufferzone bossen

De kaart is te raadplegen via internet: kaart.flevoland.nl/aim_ree

